

Bistriški Odmevi

glasilo Občine Ilirska Bistrica | januar 2023 | št. 107 | 5300 izvodov | brezplačno

PISARNA PODŽUPANOV
ILIRSKE BISTRICE

DELO BISTRIŠKIH MEJNIH
POLICISTOV PO PADCU MEJE

KULTURA NA
ILIRSKOBISTRIŠKEM OBETA

Pred vami je nova izdaja Bistriških odmevov, v katerih občanke in občane med drugim obveščamo, da je na Občini Ilirska Bistrica pričela delovati podžupanova pisarna, kjer vam bosta prisluhnila Andrej Černigoj in Boštjan Kerma. Vse krajevne skupnosti so izvolile svoje predstavnike, zato si lahko preberete, na koga se v prihodnje lahko obrnete v vaši krajevni skupnosti.

1. januarja 2023 je sosednja Hrvaška postala članica Evropske unije in istočasno zakorakala v schengensko območje, kar za Slovenijo pomeni ukinitve mejne kontrole. Kaj ukinitve meje pomeni za delovanje bistriških policistov in kako lahko mejo prečkajo občanke in občani, si lahko preberete v rubriki *Aktualno*.

Ob prazniku kulture smo se pogovarjali z domačim vodjo izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti gospodom Igorjem Štembergerjem, ki je na tej funkciji že častitljivih 16 let.

Kaj bi se zgodilo, če bi dom starejših zajel požar? To so preverili zaposleni in stanovalci doma, gasilci, reševalci, policisti in civilna zaščita. *Veseli smo, da premoremo tako sposobne in srčne ljudi, ki nam pomagajo pri vseh težavah in nesrečah! Hvala intervencijskim službam!*

Javno podjetje Komunala je spremenilo svojo podobo in pod novim vodstvom dobiva nov elan. Več o delovanju lokalnega podjetja si preberite v rubriki *Varstvo okolja*.

Drage pripadnice nežnejšega spola, ali dobro skrbimo zase in se zavedamo, kako stres in nezdravo življenje vplivata na naše zdravje? V tej številki se obsežno posvečamo raku materničnega vratu – dejavnikih tveganja, diagnozi in zdravljenju. *Pojdimo na redne preglede in ostanimo zdrave!*

Voščilna znamka Ljubezen, ki je nastala na Osnovni šoli Antona Žnideršiča pod mentorstvom Damijane Benigar Kaluža, je nova slovenska znamka. Avtorsko delo Mance Šestan je upodobljeno na znamki, ki je izšla 27. 1. 2023 in jo bo mogoče kupiti še celo leto. Poleg voščilne znamke Ljubezen sta na voljo tudi žig prvega dne in voščilna kuverta. *Iskrene čestitke mladi umetnici!*

Drage občanke in občani, še veliko zanimivih in aktualnih tem vas čaka v tokratni izdaji, zato lepo vabljeni k branju! Dovolite mi, da vas vljudno povabim k soustvarjanju glasila Bistriški odmevi in vam zaželim prijetno pustovanje. Tudi v Ilirski Bistrici se bomo v celoti posvetili petemu letnemu času in na karnevalu »Pust je pršu« priklicali pomlad. Živijo pust!

Tjaša Kaluža,
odgovorna urednica Bistriških odmevov

AKTUALNO	
Delovna telesa	3
Krajevne skupnosti	4
Pisarna podžupanov Ilirske Bistrice	4
Delo bistriških mejnih policistov po padcu meje	6
ODMEVI IZ NAŠIH KRAJEV	
Kultura na Ilirskobistriškem obeta	8
Častitljivih sto let Amalije Gustinčič	10
Ko zagori v domu starejših	12
Podcenjevanje zahtevnosti in nevarnosti dela v gozdovih	16
Kako lahko preverimo veljavnost e-vinjete?	18
VARSTVO OKOLJA	
Nova podoba Javnega podjetja Komunala Ilirska Bistrica	19
Zakaj obilno deževje prinese težave na vodovodnem sistemu Ilirska Bistrica?	20
Ni nam vseeno, kakšno je naše okolje	22
V Ilirski Bistrici se opravljajo meritve onesnaženosti zraka	24
SOCIALNO VARSTVO IN ZDRAVJE	
Vse se je začelo z odvzemom pravice do komunikacije in do lastnega mnenja	26
Državni program Zora uspešen v preprečevanju raka materničnega vratu	28
Zdravstveni dom Ilirska Bistrica	29
KULTURA	
Kette združuje	31
Planinski izleti za odrasle	43
ŠOLSTVO IN ŠPORT	
»Voščilna znamka Ljubezen« nastala na OŠ Antona Žnideršiča	38
Informativni dan	40
VETERINARSKA AMBULANTA VETRIS: PRVA POMOČ ZA PSA	42
RAZVEDRILO	
Nagradna križanka Bistriških odmevov	52

Vaše prispevke za novo številko ali geslo nagradne križanke pričakujemo najpozneje do 25. februarja 2023 na elektronski naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si.

Bistriški odmevi – glasilo Občine Ilirska Bistrica

Izdajatelj: Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **Odgovorna urednica:** Tjaša Kaluža | **Uredniški odbor:** Boštjan Primc, Maja Uljan, Milivoj Kaluža, Tadej Primc, Kaja Prosen, Mia Valenčič, Petar Bacio | **Sedež uredništva:** Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **E-naslov:** odmevi@ilirska-bistrica.si | **Lektoriranje:** Tamara Rojc razen oglasnih vsebin | **Oblikovanje:** Ida Demšar, Design Demšar d.o.o. | **Grafična priprava in tisk:** PRESENT d.o.o., Dolenska cesta 43, 1000 Ljubljana | **Naklada:** 5300 izvodov | **ISSN** 2536-2917 | Glasilo brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v občini Ilirska Bistrica. | Uredništvo si pridružuje pravico krajšanja prispevkov in spremembe naslovov. Avtorica nepodpisanih člankov je odgovorna urednica. Prispevkov ne honoriramo. | **Fotografije:** Občina Ilirska Bistrica, Aneja Rože, Kristina Šlosar, Irena Štemberger, Katarina Škrab, Petra Spetič, arhiv Andreja Černigoja, arhiv Nine Krašna, arhiv Staše Slavec, Simona Kermavnar, arhiv Igorja Štembergerja, Tjaša Kaluža, Visit Ilirska Bistrica, Tic Ilirska Bistrica, Zavod za gozdove Slovenije, Klub za zdravo življenje, JP Komunala Ilirska Bistrica, KMS Ilirska Bistrica, PD Ilirska Bistrica, ZD Ilirska Bistrica, Društvo diabetikov Ilirska Bistrica, Gimnazija Ilirska Bistrica, OŠ Antona Žnideršiča. | **Fotografija na naslovnici:** Tamara Janičijević

DELOVNA TELESA

KOMISIJA ZA MANDATNA VPRAŠANJA, VOLITVE IN IMENOVANJA

PREDSEDNIK	ANDREJ BERGOČ	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
NAMESTNICA PREDSEDNIKA	TEJA ISKRA	NSI
ČLAN	ANDREJ BATISTA	LISTA SVEŽI
ČLAN	BORUT ROJC	PLER (po obvestilu z dne 27. 1. 2023 s strani vodje svetniške skupine SDS, Dušana Grbca je Borut Rojc izstopil iz svetniške skupine PLER in vstopil v svetniško skupino SDS)
ČLANICA	MATEJA KRESEVIČ BARIČIČ	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA

Občinski svet Občine Ilirska Bistrica je na svoji 2. seji dne 26. 1. 2023 za mandatno obdobje 2023-2026 imenoval delovna telesa v naslednji sestavi:

STATUTARNO PРАВNA KOMISIJA

PREDSEDNIK	DR. ROK SMRDELJ	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
NAMESTNICA PREDSEDNIKA	URŠKA BLAZINŠEK	GIBANJE SVOBODA
ČLANICA	DR. TINA ŠTEMBERGER	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
ČLAN	BORUT ROJC	PLER (po obvestilu z dne 27. 1. 2023 s strani vodje svetniške skupine SDS, Dušana Grbca je Borut Rojc izstopil iz svetniške skupine PLER in vstopil v svetniško skupino SDS)
ČLANICA	KAJA NOVAK	GIBANJE SVOBODA
ČLAN	MARKO MRŠNIK	LISTA SVEŽI
ČLAN	MILIVOJ KALUŽA	PLER

ODBOR ZA GOSPODARSTVO IN FINANCE

PREDSEDNICA	MAG. HELENA TOMŠIČ	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
NAMESTNICA PREDSEDNICE	ANDREJA KURET	LISTA SVEŽI
ČLAN	ANDREJ ČERNIGOJ	NSI
ČLANICA	LILIJANA VALENČIČ	PLER (po obvestilu z dne 27. 1. 2023 s strani vodje svetniške skupine SDS, Dušana Grbca je Lilijana Valenčič izstopila iz svetniške skupine PLER in vstopila v svetniško skupino SDS)
ČLAN	ALEK VALENČIČ	GIBANJE SVOBODA
ČLAN	ROBERT VIČIČ	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
ČLAN	DEJAN BAŠA	SDS

ODBOR ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI

PREDSEDNICA	ANDREJA SLAVEC	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
NAMESTNICA PREDSEDNICE	DRAGICA JAKSETIČ	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
ČLAN	DUŠAN GRBEC	SDS
ČLANICA	SONJA ČOŠIČ	PLER
ČLAN	IVAN SIMČIČ	GIBANJE SVOBODA
ČLAN	ALJAŽ ZADNIK	NSI
ČLAN	MARTIN NOVAK	LISTA SVEŽI

ODBOR ZA UREJANJE PROSTORA IN INFRASTRUKTURO

PREDSEDNIK	KLEMEN ŠLOSAR	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
NAMESTNIK PREDSEDNIKA	BOŠTJAN KERMA	GIBANJE SVOBODA
ČLAN	DUŠAN GRBEC	SDS
ČLAN	IGOR JANIČIJEVIČ	PLER
ČLANICA	ANDREJA FRANK	LISTA SVEŽI
ČLAN	GORAN BOŠTJANČIČ	NSI
ČLAN	MATEJ ŽIGMAN	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA

ODBOR ZA STAVBNA ZEMLJIŠČA, STANOVANJSKE ZADEVE IN POSLOVNE PROSTORE

PREDSEDNIK	MITJA JAGODNIK	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
NAMESTNIK PREDSEDNIKA	SIMON VIČIČ	LISTA SVEŽI
ČLAN	DOMEN VODOPIVEC	NSI
ČLANICA	ADRIANA GOMBAČ	SDS
ČLAN	JERNEJ BOŠTJANČIČ	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
ČLAN	DANILO KLANAC	GREMO! – NEODVISNA LISTA DR. GREGORJA KOVAČIČA
ČLAN	VOJKO JENKO	PLER

KRAJEVNE SKUPNOSTI

KS	PREDSEDNIK	NASLOV	POŠTA
KRAJEVNA SKUPNOST BAČ	JANA PROSEN TOMŠIČ	BAČ 25	6253 KNEŽAK
KRAJEVNA SKUPNOST BITNJA	JANKO KASTELIC	PREM 1	6255 PREM
KRAJEVNA SKUPNOST DOLNJI ZEMON	VALTER SEDMAK	DOLNJI ZEMON 49	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST HARIJE	PETER VALENČIČ	HARIJE 81 B	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST HRUŠICA	FRANC POROPAT	HRUŠICA 80	6244 PODGRAD
KRAJEVNA SKUPNOST ILIRSKA BISTRICA	ROBERT LIČAN	JURČIČEVA 1	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST JASEN	SEBASTIJAN FERLEŽ	JASEN 15 A	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST JELŠANE	ROBERT BROZINA	JELŠANE 54	6254 JELŠANE
KRAJEVNA SKUPNOST KNEŽAK	ANDREJ NOVAK	KNEŽAK 187	6253 KNEŽAK
KRAJEVNA SKUPNOST KOSEZE	MARIJAN BOŠTJANČIČ	KOSEZE 60	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST KUTEŽEVO	MARTIN PROSEN	KUTEŽEVO 3/c	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST NOVOKRAČINE	DUŠAN KALČIČ	NOVOKRAČINE 55	6254 JELŠANE
KRAJEVNA SKUPNOST OSTROŽNO BRDO	DUŠAN MALEČKAR	OSTROŽNO BRDO 50	6255 PREM
KRAJEVNA SKUPNOST PODGRAD	BRANKO BUTINAR	PODGRAD 12	6244 PODGRAD
KRAJEVNA SKUPNOST PREGARJE	DENIS KASTELIC	PREGARJE 23	6243 OBROV
KRAJEVNA SKUPNOST PREM	NATAŠA OLENIK	PREM 83	6255 PREM
KRAJEVNA SKUPNOST REČICA	TOMAŽ GOMBAČ	REČICA 3 B	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST STAROD	BOŠTJAN MALJEVAC	STAROD 50 A	6244 PODGRAD
KRAJEVNA SKUPNOST ŠEMBIJE	ROK ŠENKINC	ŠEMBIJE 70	6253 KNEŽAK
KRAJEVNA SKUPNOST TOPOLC	MILIVOJ KALUŽA	PODSTENJE 8	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST VRBOVO	JOŠKO ŠTEMBERGAR	VRBOVO 73 B	6250 ILIRSKA BISTRICA
KRAJEVNA SKUPNOST ZABIČE	RUTAR ALOJZ	ZABIČE 27 D	6250 ILIRSKA BISTRICA

PISARNA PODŽUPANOV ILIRSKE BISTRICE

V zadnjem mesecu največkrat izrečeno: »Čestitke, Andrej, da si postal podžupan! Želimo ti uspešno delo! Kje in kdaj te lahko obiščemo?«

Rim ni bil zgrajen čez noč in če me spomin ne vara, prejšnji podžupani niso imeli pisarne znotraj občinske uprave. Vse je enkrat prvič. Glede na odziv občanov in občanov, njihove želje po srečanju in pogovoru pa sem toliko bolj prepričan, da je odprtje pisarne obeh podžupanov ne le korak v pravo smer, ampak nujna potreba.

Podžupana sva v dogovoru z županom dr. Gregorjem Kovačičem začela mandat z novim letom. Novo leto, nov začetek in novi izzivi, pisarna pa je zaživela v drugi polovici januarja. Sam pokrivam družbene dejavnosti, Boštjan Kerma pa gospodarske investicije. Zavedam se, da ima le s skupnimi prizadevanji Ilirska Bistrica potencial, zato me veseli, da župan in oba podžupana skrbimo, da je delovanje občine transparentno, dostopno

ter vključuje sleherno občanko in občana Ilirske Bistrice. Le če bomo delovali kot »team«, bomo lahko z našimi znanci, izkušnjami in poznanstvi popeljali Ilirsko Bistrico na pot razvoja.

Pisarna, v kateri vas bova z velikim veseljem sprejela oba podžupana, poslušala

in poskušala skupaj najti rešitev, vam je na voljo, ampak vas prosiva, da se na sestanek predhodno najavite. Saj veste, red mora biti.

Najave sprejemava na telefonsko številko: 05 71 41 361 oz. na:

Andrej Černigoj

041 563 708

cernigoj@gmail.com

Boštjan Kerma

051 682 704

bostjan.kerma77@gmail.com ●

OBVESTILO O PODALJŠANJU ROKA ZA PODAJO POBUD ZA SPREMEMBE IN DOPOLNITVE OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA OBČINE ILIRSKA BISTRICA – OPN

Občinski prostorski načrt (v nadaljevanju OPN) je osnovni in najpomembnejši prostorski akt občine, ki med drugim določa namensko rabo zemljišč (stavbna, kmetijska, vodna in druga zemljišča) za celotno območje občine. Kjer ni podrobnih načrtov, pa določa tudi pogoje za oblikovanje stavb, dopustne velikosti stavb, potrebne odmike od sosednjih parcel, pogoje za parcelacijo, priključevanje objektov na gospodarsko javno infrastrukturo, pogoje za upoštevanje varstvenih režimov, varovanje zdravja ipd.

Občina Ilirska Bistrica obvešča vse občanke in občane ter druge lastnike nepremičnin na območju občine,

da je že pričela s postopkom sprememb in dopolnitev OPN. Izdelujejo se strokovne podlage za poselitev in urbanistična zasnova mesta Ilirska Bistrica.

Z namenom, da bi bile pobude občanov zajete v čim širšem okviru, je občina podaljšala rok za podajo pobud do petka, 14. 4. 2023.

S tem namenom vse lastnike zemljišč vabimo k podajanju pobud za spremembo prostorskega akta. Pobudo mora vložiti lastnik zemljišča.

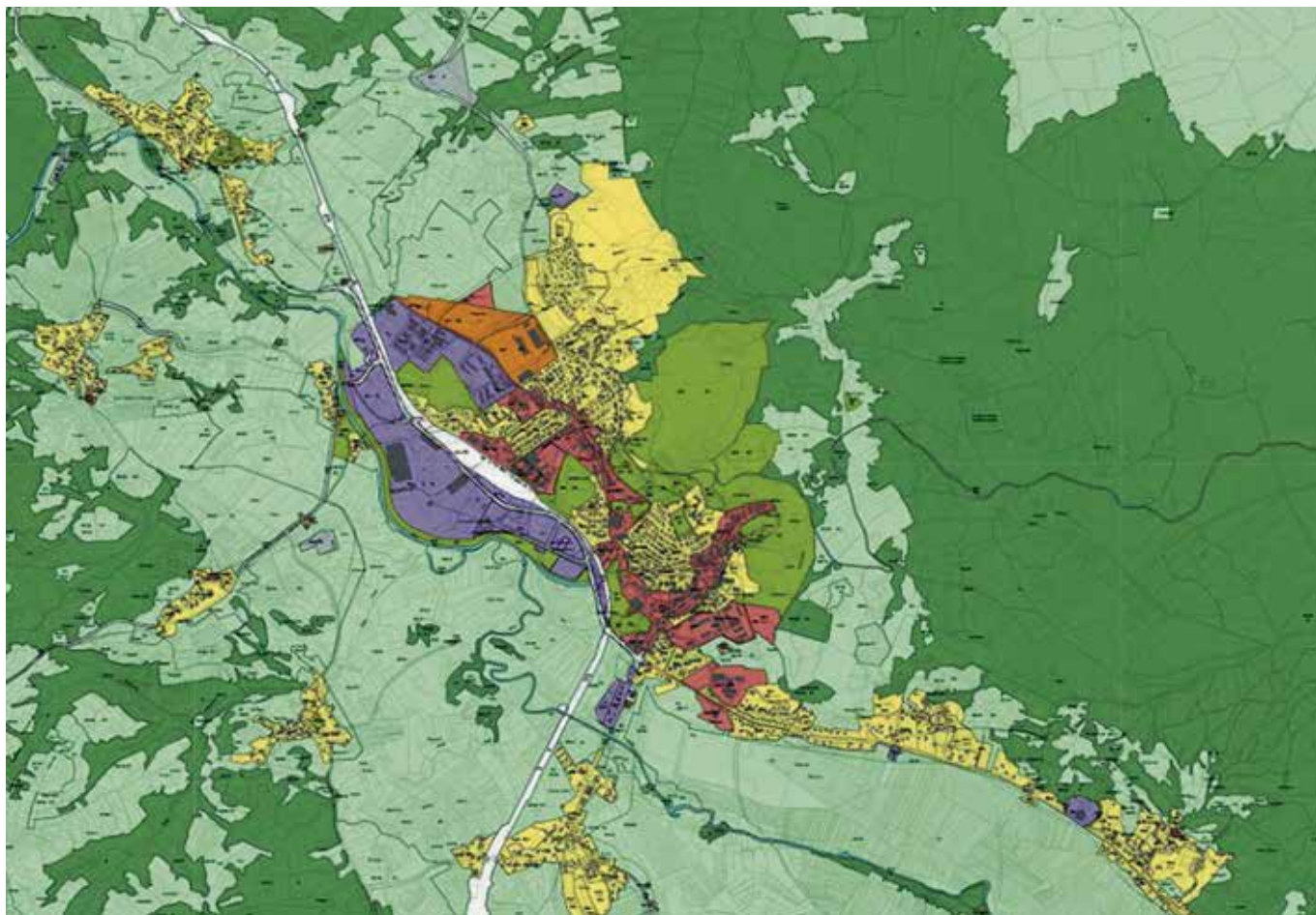
Vse do sedaj prejete pobude se že preučuje in jih ni potrebno ponovno vlagati.

Podrobnejše informacije so na občinski spletni strani <https://www.ilirska-bistrica.si/obcinska-uprava/urejanje-prostora/>.

Pobude ali pripombe na pripravljenem obrazcu lahko pošljete po pošti na naslov: Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica, na elektronsko pošto obcina.ilirska-bistrica@ilirska-bistrica.si ali jih oddate osebno na občini v času uradnih ur.

Pobude se sprejema do vključno petka, 14. 4. 2023. ●

Občina Ilirska Bistrica

Izsek iz veljavnega Občinskega prostorskega načrta občine Ilirska Bistrica

DELO BISTRIŠKIH MEJNIH POLICISTOV PO PADCU MEJE

Po padcu meje s Hrvaško se državljani lahko peljemo čez mejo brez kontrole dokumentov. Kam so policisti, ki so službovali na mejnih prehodih, razporejeni; kako poteka reorganizacija dela in ali se bo še izvajal nadzor na meji, smo se pogovarjali z načelnikom Policijske postaje Ilirska Bistrica Robertom Žagarjem.

Koliko policistov je zapustilo mejna prehoda in kam so razporejeni? Verjetno so se že prej izvedle kakšne premestitve? Po novem naj bi spadali pod »izravnalne ukrepe« in Dragonjo. Lahko pojasnite, kako je s tem, prosim?

Z vstopom Republike Hrvaške v schengensko območje je le-ta prevzela polno odgovornost za izvajanje varovanja zunanje schengenske meje. Republika Slovenija preneha z izvajanjem nadzora (zunanje schengenske) kopenske meje s Hrvaško, ki postane notranja meja. Na policijskih postajah, ki so doslej izvajale varovanje državne meje, se namesto Skupin za varovanje državne meje ustanovijo Skupine za izravnalne ukrepe (z zmanjšanim številom delovnih mest).

Slovenska policija je prenehala izvajati mejno kontrolo in varovanje državne meje na meji z Republiko Hrvaško. S tem so se zaprli vsi mejni prehodi in prenehale delovati skupine za varovanje državne meje na policijskih postajah, katerih območje meji na Republiko Hrvaško. Po vzoru delovanja policije na meji z Italijo, Avstrijo in Madžarsko se bodo tudi na meji s Hrvaško oziroma mednarodnih cestnih povezavah intenzivneje izvajali izravnalni ukrepi.

Postaje mejnih policij, kjer se je izvajala mejna kontrola, so prenehale z delovanjem. Na obeh mejnih prehodih Jelšane in Starod je delovalo 68 uslužbencev. Policisti iz navedenih enot bodo najprej začasno razporejeni na Policijsko postajo za izravnalne ukrepe PU Koper. Do-

ločen del policistov bo z delom nadaljeval na policijskih upravah bližje domu ali v drugih policijskih enotah v okviru Policijske uprave Koper.

Kam so razporejeni vodje?

Vodje so razporejeni v druge enote v okviru Policijske uprave Koper.

Kakšno je sedaj stanje na mejnih prehodih? Se na mejnih prehodih izvaja dežurstvo?

Tako na mejnem prehodu Jelšane in Starod kot tudi na vseh ostalih večjih mejnih prehodih na območju PU Koper se izvaja fizično varovanje opreme in objekta do dokončne ukinitve mejnih enot, kar bo urejeno s posebnim aktom.

Je kakšna možnost, da se izoblikuje skupina, ki bi bila stacionirana prav na MP Jelšane? Najbrž bi bila to z vidika migrantske problematike smiselna odločitev.

Na Policijski postaji Ilirska Bistrica je namesto Skupine za varovanje državne meje vzpostavljena Skupina za izravnalne ukrepe PP Ilirska Bistrica, ki bo odselej izvajala naloge izravnalnih ukrepov na lokalnem območju. Ob povečanju čezmejne kriminalitete in sekundarnih migracij izvajajo izravnalne ukrepe z

neposrednim delom na bivših mejnih prehodih ali njihovi neposredni bližini oziroma pomembnejših glavnih cestnih povezavah ali tistih cestnih povezavah, za katere izhaja verjetnost odkritja čezmejne kriminalitete. Pri tem se izravnalne ukrepe izvaja tudi čim bližje državne meje na lokacijah, ki predstavljajo nevarnost za pojav nedovoljenih migracij in čezmejne kriminalitete.

Kaj prerazporeditev policistov pomeni za PP Ilirska Bistrica? Koliko policistov je zaposlenih na PP Ilirska Bistrica?

Na PU Koper še poteka faza reorganizacije in kadrovskih napotitev, zato točnega podatka o številu policistov na PP Ilirska Bistrica še ne morem podati, lahko pa pričakujemo, da bo policistov na območni Policijski postaji Ilirska Bistrica dejansko več.

Se občani lahko sedaj počutijo bolj varne, ker je več policistov na policijski postaji? Je več policistov na razpolago za

naloge, ki prej niso bile izvajane zaradi pomanjkanja kadra?

Z ukinitvijo mejne kontrole na mejnih prehodih in s tem z razporeditvijo uslužbencev po drugih enotah v notranjosti območja PU Koper se bo z ustrezno organizacijo dela zagotovila varnost občanov. Varnost na našem območju je že sedaj na visoki ravni. Občani se torej lahko počutijo varne.

Kako bo sedaj na mejnih prehodih? Bo kakšna omejitev glede hitrosti pri prehodu čez blok? Lahko občani vseeno računajo na občasne kontrole prometa?

Pri prestopanju mejnih prehodov velja poudariti, da morajo vozniki ravnati skladno s postavljeno prometno signalizacijo. Lahko pa pričakujete občasne kontrole prometa, vključno s kontrolami hitrosti. Pri tem bi poudarili, da se lahko notranjo mejo med državami v schengenskem prostoru z veljavnim do-

kumentom prestopa brez mejne kontrole kjerkoli in kadarkoli.

Imate kakšen dogovor o občasni kontroli s hrvaško stranjo?

S hrvaškimi varnostnimi organi je bil že v preteklosti sprejet sporazum o policijskem sodelovanju. Na podlagi tega sporazuma se nadaljuje z izvajanjem mešanih patrolj na slovensko-hrvaški meji. Pri tem so upoštevani najbolj obremenjeni deli meje na hrvaški strani.

Ali se bodo izvajale občasne kontrole na bivših mejnih povezavah med Starodom in Munami ali med Sušakom in Liscem? Kako je z maloobmejnimi prehodom Novokračine?

Na lokalnem območju, torej na vseh cestnih povezavah, se bodo intenzivneje izvajali izravnalni ukrepi. Mejni prehod za obmejni promet Novokračine je s 1. 1. 2023 odprt, policisti PP Ilirska Bistrica pa bodo izvajali naloge na cestnih povezavah med bivšimi mejnimi prehodi.

NOVELA ZAKONA O DOHODNINI – ZDOH-2AA

velja od 20. 12. 2022, razen 17. člena tega zakona, ki začne veljati 1. januarja 2023.

Bistvene spremembe oziroma novosti so:

- Splošna olajšava, ki jo lahko uveljavljajo vsi zavezanci za dohodnino, bo od 1. januarja 2023 znašala 5.000 evrov. Odpravljajo se tudi nadaljnja postopna zvišanja na 7.500 evrov do leta 2025.
- Dodatna splošna olajšava se bo po novem priznala zavezancem s skupnim dohodkom do 16.000 evrov, kar v primerjavi z veljavnim zakonom pomeni približno 2.280 evrov več.
- Zneski posebne olajšave za vzdrževane družinske člane se bodo v letih 2023 in 2024 zvišali za približno 7,5 odstotka.
- Novost je posebna olajšava za mlade. Ta bo zavezancem do dopolnjenega 29. leta starosti zmanjšala davčno osnovo od dohodka iz delovnega razmerja za 1.300 evrov.
- Stopnja davka se v zadnjem, 5. dohodninskem razredu, dvigne nazaj na 50 % (iz 45 %, ki velja za davčno leto 2022).

- Stopnja dohodnine, ki se plačuje od dohodka iz oddajanja premoženja v najem, se zviša iz 15 % na 25 %, odstotek normiranih stroškov pa se ne spreminja (ostaja 10 %).
- Za davčno leto 2023 in dalje se cedularni dohodki (dohodki iz oddajanja premoženja v najem in dohodki iz kapitala ne vključujejo v letno davčno osnovo in se ne obdavčujejo po progresivni davčni lestvici z možnostjo upoštevanja davčnih olajšav).
- V skladu s sprejeto evropsko kmetijsko politiko za obdobje 2023–2027 so na novo urejene oprostitve plačila dohodnine za dohodke, ki so izplačani za ukrepe kmetijske politike, vezane na izvajanje nadstandardnih, okolju bolj prijaznih tehnologij, in sicer zavezancem, ki davčno osnovo od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavljajo na podlagi katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na čebelji panj, ki jih določa Uredba (EU) št. 2115/2021. ●

KULTURA NA ILIRSKOBISTRIŠKEM OBETA

Ob bližajočemu se dnevu kulture smo se pogovarjali z vodjo ilirskobistriške izpostave JSKD Igorjem Štembergerjem, ki v domači občini prepozna številne kulturne ustvarjalce s kreativnim zanosom. Velike upe polaga v novo občinsko politiko, ki je umetniškemu izražanju bolj naklonjena. Za obogatitev kulturnega opusa ga ne skrbi, saj je v domačem okolju veliko mladih upov, ki s svojim doprinosom dvigujejo letvico vse višje.

Koliko let ste zaposleni kot vodja Javnega sklada za kulturne dejavnosti Območne izpostave Ilirska Bistrica in kakšne spremembe je v tem obdobju doživelo vaše delovanje?

Ilirskobistriško izpostavo JSKD vodim že dobrih 16 let. V tem času se je marsikaj spremenilo, moderniziralo, posodobila se je kulturna infrastruktura, zamenjali so se številni ministri za kulturo, tudi direktorji naše ustanove in župani. Nekateri so imeli dober posluš za kulturo, drugi žal ne in zlasti to je v veliki meri vplivalo na aktivnost delovanja ljubiteljskih kulturnih društev, ki so naši ustanovi vselej na prvem mestu.

Zagotovo so največji izziv predstavljale omejitve v času korone. Kako je ilirskobistriška izpostava JSKD delovala v tem težkem obdobju? Razstavo likovnih del ste npr. izvedli s pomočjo socialnih omrežij? Kako ste reševali prepoved druženja?

Koronsko obdobje je na kulturi pustilo močan pečat, negativen seveda. Prepoved druženja in ostali vse prej kot kulturni prijazni ukrepi so pustili za seboj vrzel, ki jo zapolnjujemo še dandanes. Večina kulturnih društev je bila primorana omejiti ali pa vsaj začasno prekiniti svoje delovanje. Nekatera od njih si do danes žal še niso povsem opomogla, druga so celo ugasnila za vedno. Smo se pa tudi v teh kulturni neprijaznih časih marsičesa naučili. Več pozornosti smo posvečali izobraževanju, predvsem prek spleta, kar nedvomno vpliva na kakovost delovanja v pokoronskem obdobju.

Kako ste vi sprejemali »koronsko« zatišje, kaj so o tem menili ljudje oz. publika in kako so se v tistem času znašli ustvarjalci?

Tako ustvarjalci kot obiskovalci so omejitve v času korone sprejemali z razumevanjem. Zdravje je vendarle največja človekova dobrina in je na prvem mestu vsakega posameznika, tudi če so bile omejitve še tako zoprne. Kulturne dejavnosti, ki temeljijo na individualnem ustvarjanju, kot so na primer literatura, slikarstvo ali fotografija, je korona manj prizadela. Tiste dejavnosti, ki bazirajo na skupinskem ustvarjanju, kot so: zborovsko petje, orkestrska glasba, folklor ali ples, pa so v času korone močno trpele. Še veliko večji udarec kot korona je ilirskobistriški ljubiteljski kulturi zadalo nerazumevanje in omalovaževanje s strani občinskih struktur, kar je trajalo celih 12 let. V tem času so letna proračunska sredstva za ljubiteljska kulturna društva uspeli znižati z okoli 95.000 evrov na sramotno nizkih 20.000 evrov ali skoraj za petkrat. S tem je Rojčeva strahovlada bistriški kulturi naredila nepopravljivo škodo. Kulturnim društvom, ki so kljub temu vztrajala s svojim delovanjem, ki je vselej temeljilo na prostovoljstvu, lahko izrečem le veliko zahvalo in pohvalo. Nekateri tradicionalni prireditve pa so zaradi tako velikih finančnih rezov in ne zaradi korone žal zamrle. Ena takih je prav gotovo občinska revija pevskih zborov, za katero upam, da bo že letos ponovno zaživela.

Po sprostitvi ukrepov in normalizaciji razmer so se stvari vrnile na stare tire?

Je sedaj obisk prireditev primerljiv s predkoronskimi leti? Se ljudje množično udeležujejo dogodkov?

Obisk kulturnih dogodkov na Bistriškem je bil vselej zelo dober. Da so obiskovalci komaj čakali sprostitve ukrepov, je dokazal obisk prve množične prireditve po koroni. To je bil zborovski Bum, ki smo ga organizirali lani konec pomladi na prostem in je bil izjemno dobro obiskan. Na njem je nastopilo preko 300 mladih pevcev, ki jih je prišlo poslušat še enkrat toliko obiskovalcev. Tudi v dvorane se občinstvo počasi vrača. Korona je, upajmo za nami in novo občinsko vodstvo je kulturi veliko bolj naklonjeno od prejšnjega. Vse to bo prav gotovo vplivalo na boljši kulturni utrip v občini.

Kako se razvija kultura izven mestnih središč? Kako se družijo vaščani? Vaški domovi in osnovne šole verjetno pozitivno vplivajo na zbiranje ljudi pri oblikovanju kulturnih vsebin?

Na podeželju imajo, kar se tiče kulture, pomembno vlogo predvsem osnovne šole, čeprav so še tako majhne, zato je edino pravilno, da ohranimo mrežo sedmih osnovnih šol v občini Ilirska Bistrica. V tistih vaseh, kjer osnovnih šol nimajo, pa to vlogo prevzemajo vaški domovi, še posebej tam, kjer delujejo močna kulturna društva. Tako so nekateri vaški domovi postali tradicionalna prizorišča pomembnih kulturnih prireditev. Vaški domovi nam na podeželju nudijo ustrezno infrastrukturo, naši

občani, združeni v kulturna in druga društva, pa tej infrastrukturi dodajajo vsebino, zato je enako pomembno, da skrbimo tako za obnovo in gradnjo vaških domov kot tudi za delovanje kulturnih, turističnih, športnih in drugih društev po celi občini.

Je po vašem mnenju na ilirskobistriškem dovolj kakovostnih kulturnih vsebin? Kateri dogodek bi še posebej izpostavili in s katerimi mehanizmi bi izboljšali šibke točke?

Kar se tiče ljubiteljske kulture sem prepričan, da si bo ta po vseh udarcih hitro opomogla, če bo pri odločevalcih le dovolj posluha zanjo in tako se nam za kulturne vsebine ni treba bati. Nekatera področja, kot so folklor, gledališče, ples, bo potrebno še posebej vzpodbujati, ker so, lahko rečemo, nekoliko podhranjena. Tudi pihalni orkester moramo z vsemi močmi vzpodbujati in ga na vsak način ohraniti pri življenju. Tem področjem bomo morali posvečati več pozornosti že pri vzgoji in motiviranju mladih ter pri izobraževanju in oblikovanju njihovih mentorjev. Omeniti moram še alternativno kulturo, na kate-

ro ne smemo pozabiti, saj ima v Ilirski Bistrici dolgoletno tradicijo. Veliko prostora pa je še pri ponudbi profesionalne kulture v Ilirski Bistrici, a ta že zahteva večja finančna sredstva. Če se osredotočimo na kulturne dogodke, bi v vsakem

primeru izpostavil mesec kulture, na katerega so nas v zadnjih letih bolj ali manj spominjali le plakati. Odhajajoča občinska oblast je za ta projekt, ki naj bi zajemal sklop prireditev, ki se vselej začenjajo s Kettejevim rojstnim dnevom 19. januarja in se zaključijo konec februarja, namenila celih 935 evrov, zato smo ustvarjalci kulturnega življenja v občini Ilirska Bistrica, tako institucije, zavodi in kulturna društva, stopili skupaj in predstavili vsak svoj kamenček v ta kulturni mozaik, ki ga je letos koordiniral bistriški TIC. Uspelo nam je rešiti mesec kulture, upamo pa, da bo že prihodnje leto bistveno drugače. Mesec kulture je bil v preteklosti in mora ponovno postati osrednji občinski kulturni projekt.

Imate ob dnevu kulture tudi kakšno sporočilo za naše bralce?

Izkoristil bi to priliko in vsem ustvarjalcem kulturnega življenja v občini Ilirska Bistrica čestital ob občinskem mesecu kulture in kulturnem prazniku, vsem obiskovalcem kulturnih dogodkov pa želim čim več užitka ob spremljanju kulturnega dogajanja na Ilirskobistriškem.

ČASTITLJIVIH STO LET AMALIJE GUSTINČIČ

Ob visokemu jubileju je slavljenki z Ostrožnega Brda čestital tudi župan dr. Gregor Kovačič in ji zaželel dobrega zdravja tudi v prihodnje.

Amalija Medved se je rodila 11. januarja 1923 v tretji hiši na levo pri »Marenkuolčevih« na Ostrožnem Brdu 3. Bila je tretji otrok v družini, saj je imela še sestro Tončko in brate Janeza, Pavla ter Vinka. Obiskovala je italijansko šolo na Ostrožnem Brdu in se ob koncu druge svetovne vojne odpravila v Ljubljano. V prestolnici je služila kruh v takratni tovarni Tuba, kjer so izdelovali tube za zobno pasto Kalodont. Takrat niso izdelovali tub iz plastike, ampak iz aluminija. V tovarni je bila v stiku s svincem, ki ji je povzročal alergijske reakcije, zato je službo v Ljubljani po dveh letih zamenjala za delo na kmetiji. Na Ostrožnem

Brdu se je zaljubila v sovaščana Pavla, ki so ga vsi klicali Polde, in po poroki v maju leta 1954 prevzela priimek Gustinčič. V zakonu sta se jima rodila dva otroka – leta 1955 se je rodila hči Marta, dve leti pozneje pa je na svet prijoval še sin Radoš. Amalija je celo življenje posvetila družini in delu na kmetiji.

Hči Marta si je družinsko gnezdo spletla najprej v Trnovem ter mater razveselila z vnukinjo Tatjano in vnukom Matjažem, nato pa se je družina preselila v Jasen. Amalija je danes prababica kar

trem pravnukom – trinajstletni Ani, dvanajstletnemu Žigi in enajstletni Gaji, ki redno prihajajo na obisk na Ostrožno Brdo.

Do 95. leta je še skrbela za prašiče in krave v hlevu. Sedaj pa ne hodi več v hlev, ker ne more hoditi. V glavnem sedi ob peči in opazuje zunanji svet skozi okno v kuhinji. Televizijo gleda vse manj, saj slabo vidi in sliši, sicer pa pravi, da je na programu vedno eno in isto. Še vedno pa jo zanima, če je delo pravilno narejeno in mesečno redno skrbi in preverja, če so poravnani vsi računi. Amalija ima rada red v hiši, zato mora biti vedno vse urejeno in pospravljeno na svojem mestu. Hči Marta poskrbi za tople obroke, sama pa najraje počiva na kavču ob peči, kjer se v toplem zavetju doma družijo s sinom Radošem, psičkom Medom in mačkom. V sredo, 11. januarja, je bilo zelo pestro, saj je imela Amalija veliko obiskovalcev, ki so ji čestitali ob tem pomembnem življenjskem jubileju. Družina, sorodniki, prijatelji in vaščani so jo razveselili z dobrimi željami in ji darovali šopke, aranžmaje in cvetoče lončnice v slavljenkini najljubši rdeči barvi. Stoletnica je bila vidno ganjena in ob tolikih obiskih ter obveznem kramljanju jo je v popoldan-

skih urah že premagala utrujenost in je postala vse bolj hripava.

Po nočnem počitku je veselo pričakala četrtek, ko je svoj obisk napovedal župan Občine Ilirska Bistrica dr. Gregor Kovačič. Nestrpno je čakala na pomemben obisk in ko jo je župan pozdravil v kuhinji, je kar zažarela. Župan Kovačič ji je zaželel veliko zdravja in poguma v častitljivi starosti ter ji poklonil šopek rdečih vrtnic ob okroglem jubileju. S slavljenko sta nato srečanje ovekovečila še pred fotografskim objektivom in se pogovorila o življenju in delu na kmetih. Sklenila sta, da so v življenju še kako pomembni pogum, vztrajnost in odločnost, ki nam pomagajo, da se lažje soočimo z življenjskimi izzivi. ●

KO ZAGORI V DOMU STAREJŠIH

Stanovalci, zaposleni, gasilci, reševalci in policisti ter mimoidoči so izkusili, kako bi bilo, če bi prizidek 2 zajel požar in bi bila ogrožena človeška življenja. Vaja je izpostavila nekatere probleme, ki so se pojavili v času intervencije, in opomnila sodelujoče, da v ključnih trenutkih poskrbijo za nemoteno delovanje intervencijskih skupin.

»V domu starejših na Medenovem hribu smo uspešno izvedli obširno vajo, ki je bila sestavljena iz treh vaj, in sicer evakuacije, preiskovanja in gašenja ter reševanja »ujetih« stanovalcev. V scenarij smo vključili še možnost, da ostanemo brez vode in si z vodno verigo iz Sibirije s pomočjo črpalk ter pravega pritiska priskrbimo potrebno količino vode za gašenje požara,« je bistvo vaje, ki je vključevala okrog 80 gasilcev, ekipo nujne medicinske pomoči, policijsko patruljo in 55 zaposlenih iz doma starejših, na kratko predstavil gasilski častnik II. stopnje in vodja intervencije na vaji Marko Kreševič, član PGD Ilirska Bistrica.

Vaja je bila načrtovana kot skupna vaja DSO Ilirska Bistrica in CZ Ilirska Bistrica. Vaja evakuacije je bila namenjena zgolj Domu starejših občanov Ilirska Bistrica, drugi del vaje pa je bil skupen in je vključeval Gasilsko zvezo Ilirska Bistrica z občinskimi prostovoljnimi gasilskimi društvi, reševalce iz Zdravstvenega doma Ilirska Bistrica in patruljo s Policijske postaje Ilirska Bistrica.

Načrtovalca vaje, poveljnik PGD Podgrad Marjan Barba in poveljnik PGD Ilirska Bistrica Klemen Škrab, sta predvidela, da v prostorih doma starejših

ostane ujetih osem nepokretnih stanovalcev in dva pokretna stanovalca. Osem lutk je predstavljalo nepokretne stanovalce, dva statista pa sta prevzela vlogo pokretnih stanovalcev. V prizidek 2 so spustili filmski dim, simulirali

izklop plina in elektrike, vklopili zasilno razsvetljavo in izklopili dvigalo ter zavrteli številko centra za obveščanje 112.

Prvi so na prizorišče prišli gasilci iz PGD Ilirska Bistrica, ki so se jim nato pridružili še gasilci iz celotne Gasilske zveze Ilirska Bistrica.

Na prizorišče je prispele tudi gasilsko vozilo z avtolestvijo, ki je olajšalo delo gasilcev pri reševanju z višine. Ker je bila vaja zelo obsežna in zahtevna, so imeli možnost upora-

be poveljniškega vozila 2, ki je namenjeno večjim, zahtevnejšim in dolgotrajnejšim intervencijam. To vozilo razpolaga z najsodobnejšo tehnologijo, ki gasilcem zelo olajša njihovo delo. Nudi najrazličnejše informacije o vremenu, satelitske slike, uporabo drona in slik z višin. Vozilo PV2 je stacionirano v Sežani in se na zahtevo vodje intervencije prek centra za obveščanje 112 aktivira po potrebi.

Na vaji so se postopoma vzpostavili trije sektorji: preiskovanje in gašenje, evakuacija z višin in dobava vode. Gasilci so se soočali z reševanjem nepokretnih stanovalcev po stopnišču navzdol z nosili. Iz višjih nadstropij so reševali z avtolestvijo, mobilne stanovalce iz nižjih nadstropij pa preko klasičnih lestev.

»Ker je bila vidljivost nična, so morali pristopiti k šolskemu načinu preiskovanja prostorov. To pomeni preiskovati prostor

centimeter za centimetrom. Zahtevali so prezračevanje in z odpiranjem oken so si v najkrajšem času ustvarili čim boljšo vidljivost. Ko je vidljivost dobra oziroma normalna, se po potrebi ponovno pregleda prostore, da ne bi koga pozabili evakuirati. Gasilec z dihalnim aparatom mora biti psihično in fizično v dobri kondiciji, saj gre za zelo naporno delo,« je razložil Marko Kreševič iz PGD Ilirska Bistrica.

žavo predstavlja tudi arhitektura samega objekta, ki je zelo razvejan in delikaten ter se zunanjemu obiskovalcu zdi kot labirint s številnimi hodniki in prostori. Poseben tretma zahteva tudi zaprti oddelek. Stanovalci doma so težje gibljivi ali nepokretni, zato njihova evakuacija predstavlja velik izziv: »Sedaj potrebujemo 4 ljudi, da premaknejo eno osebo. Obstaja pa blazina za prenos nepremičnih oseb. Osebo zvežeš s pasovi in jo vlečeš po stopnicah z višjih nadstropij navzdol, oseba pa pri premiku občuti le blago masažo. Trenutno smo v dogovoru s predstavniki podjetja, ki bi uporabnost blazine predstavili tudi vodstvu in osebju doma starejših. Z blazino bi namreč evakuacija potekala

Vse stanovalce, ki so jih rešili iz prizidka 2, je pregledala in oskrbela enota reševalcev iz ZD Ilirska Bistrica. V gasilsko vajo so kot element presenečenja vključili tudi dva statista, ki sta se vživela v zaskrbljena svojca s paničnim napadom, ki želita na vsak način vstopiti v objekt med intervencijo in ogrožata sebe, intervencijske službe in ljudi. Za njuno umiritev in pridržanje sta bila zadolžena policista PP Ilirska Bistrica, ki sta ju uspešno zadržala in preprečila njuno nadaljnje oviranje intervencijskih služb. Scenarij je predvideval tudi izpad vodovodnega omrežja in iskanje alternativnih virov za gašenje, zato so gasilci v 3. sektorju poskrbeli za tvorbo vodne verige, ki je uspešno pripeljala vodo iz Sibirije.

Gasilska vaja je pokazala, da se pri reševanju v domu starejših lahko pojavi več problemov, ki otežujejo delo intervencijskih služb: »Imeli smo veliko število gasilskih vozil, ki so se težko soočala z ovinki in izredno ozkimi dovoznimi potmi, pa tudi lestev potrebuje svoj manevrski prostor. Gasilci velikokrat improviziramo in rešimo problem. Vodja intervencije mora dobro razmisliti, kako bo razporedil prihajajoča vozila, da si kasneje ne bodo v napoto. Kasnejši premik vozil ni posrečena izbira, saj se ne sme zapeljati čez napeljeno cev. Problem so tudi vozila, ki so v napoto in se ne da priklicati njihovih lastnikov. Ne smemo si privoščiti zamud zaradi tovrstnih težav, saj človek, ki potrebuje našo pomoč, potem čaka in trpi.« Te-

veliko hitreje in učinkovito ter z manj sodelujočimi.«

Na vaji so se pokazale organizacijske sposobnosti ljudi, obogatilo se je znanje, uspešne izvedbe pa ne bi bilo brez uigrane ekipe in odlične komunikacije. Levji delež pri reševanju so prispevali tudi uslužbenci – od hišnikov, medicinskih sester, negovalk do vodstva in

direktorice doma Jasmine Tomažič, ki so intervencijskim službam razložili lokacije ranjencev, jih s svojimi nasveti vodili k čim bolj učinkovitemu reševanju in jim pomagali pri orientaciji v zgradbi, ki jo poznajo kakor lasten žep. »Obširno vajo, ki je bila izvedena v slabih štirih urah je uspešno vodila ekipa ljudi, ki ima na področju vodenja precej izkušenj. Pokazalo

se je, da gre za uigrano ekipo, ki je brez večjih težav in zapletov obvladovala situacijo. S skupnimi močmi in trdim delom ter dobrim sodelovanjem uspeh ne more izostati, saj vaja dela mojstra.« ●

OPRAVIČILO

Ker sem v prejšnjih Bistriških odmevih nehote in nenamerno premalo izpostavil gasilce iz PGD Podgrad pri njihovi udeležbi v obsežnem požaru na Krasu, se jim javno opravičujem in jih prosim za razumevanje. To velja tudi za vse ostale gasilce in gasilke, ki so se udeleževale teh intervencij, pa sem jih nehote in nenamerno pozabil omeniti.

Na Krasu je sodelovala celotna Gasilska zveza Ilirska Bistrica. Vsako društvo je sodelovalo po svojih zmogljivostih, tako z vozili kot z moštvom. Opravljali so različne naloge, ki so jim bile zaupane: gašenje, dostava vode, vodenje sektorjev ...

*Marko Kreševič,
gasilski častnik II. stopnje*

PODCENJEVANJE ZAHTEVNOSTI IN NEVARNOSTI DELA V GOZDOVIH

Jesen in zima sta letna časa največje intenzivnosti izvajanja gozdnih del, zato opozarjamo vse, ki delajo v gozdu, naj bodo pri tem skrajno previdni, saj se Slovenija na področju nezgod pri delu v zasebnih gozdnih uvršča v evropski vrh. Delo v gozdu je eno najbolj nevarnih, ker poteka v nepredvidljivem okolju (relief, klima), izvaja pa se z nevarnimi orodji. V zadnjih letih pa postaja veliko bolj nevarno zaradi ujm, ki so prizadele gozd.

Vsaka poškodba, kaj šele izgubljeno človeško življenje, pomeni nepopravljivo škodo tako za posameznika, družino, lokalno okolje kot za gozdove, ki potrebujejo aktivne lastnike, ki jih bodo popeljali v novo obdobje. Zavod za gozdove Slovenije (nadalje ZGS) beleži nezgode v zasebnih gozdnih, saj je drugačen sistem zbiranja podatkov otežen med drugim tudi zaradi zakona o varovanju osebnih podatkov. Kljub tem da tako vseh nezgod ne moremo zajeti, nam služijo kot dobra informacija o tem, pri

katerih opravilih se pripetijo, kako resne so poškodbe in kaj je vzrok tem nesrečam.

V zadnjih petnajstih letih je v Sloveniji v gozdu umrlo najmanj 169 ljudi, ki niso bili profesionalni delavci, torej v povprečju 11,3 človeka na leto. Podrobnejša analiza pokaže, da se je največ nezgod pripetilo pri sečnji (okoli 60 %), sledi traktorsko spravilo (okoli 30 %) in v manjši meri druga opravila (izdelava drv, ročno spravilo idr.). Ponesrečenci so pretežno lastniki gozdov oz. nekmeti, stari med 40 in 60 let. Največ smrtnih nezgod je v starostni skupini od 60 do 69 let. Preseneča podatek, da je bil najstarejši evidentirani poškodovanec star več kot 90 let, najmlajši pa manj kot 5 let.

Izkušnje in natančnejše analize nesreč so pokazale, da se večina le-teh pripeti zaradi podcenjevanja nevarnosti pri gozdnem delu, neuporabe osebne va-

rovalne opreme za delo, nepoznavanja tehnik dela, zastarelih ali slabo vzdrževanih delovnih naprav (motorna žaga, traktor) in slabe psihofizične pripravljenosti tistih, ki dela izvajajo (starost).

Nedvomno najučinkoviteje izboljšamo varnost tako, da spremenimo miselnost in posredno svoj odnos do dela v gozdu. To ne pomeni le naučiti se pravilno opravljati neko delo, biti ustrezno opremljen z osebno varovalno opremo in uporabljati varna delovna sredstva, ampak pomeni tudi priznati samemu sebi, da nečesa ne znamo in bomo raje dali izvesti delo tistemu, ki je za to usposobljen oziroma si priznati, da smo že toliko stari, da nismo več sposobni težkega psihofizičnega dela, kar sečnja in spravilo lesa zagotovo sta.

Lastniki gozdov niso registrirani izvajalci gozdarskih dejavnosti, zato jim ni potrebno izpolnjevati pogojev glede strokovne usposobljenosti niti usposobljenosti po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu. Tistim, ki niso večji dela v gozdnih in niso ustrezno opremljeni, delo v gozdu odsvetujemo, če pa se že odločite, da boste v gozdu postavili nekatera dela, opravite to s treznim premislekom, ali ste za tako delo dovolj usposobljeni in opremljeni ali pa bi bilo

bolje, da naredi to kdo drug namesto vas.

Pri tem priporočamo, da se lastniki med sabo povežejo in poiščejo izvajalce združeni, še posebej pomembno pa je, da si pridobijo ponudbe več izvajalcev in na podlagi teh izberejo najugodnejšega. Res bo potrebno izvajalca plačati, vendar je naše zdravje in življenje vredno več kot nekoliko višji finančni izkupiček. O zanesljivosti izvajalcev se lahko seznanite pri inšpektoratu RS za gozdarstvo (<https://www.gov.si teme/nadzor-v-gozdarstvu/>) in na portalu Mojgozdar, ki ga vzdržuje Gozdarski inštitut Slovenije (<https://www.mojgozdar.si/>).

Nemalokrat slišimo mnenje, da je čelada nepotrebna, pa še vroče je pod njo, da z rokavicami delo ni tako natančno, da zna v gozdu vsak podreti drevo, da tako dobrih žag kot pred tridesetimi leti ne izdelujejo več in da se morajo mladi še marsičesa naučiti, da bodo dosegli spretnost nas starih. Brezhibna oprema, orodje za delo in dodatna oprema so nujno potrebni za varnejše in učinkovitejše delo.

Danes so motorne žage zasnovane tako, da je delo z njimi učinkovito in so nega-

tivni vplivi na okolje čim manjši. Zaenkrat še niso zasnovali take ročne motorne žage, ki pri uporabi ne bi bila nevarna in vsaj nekoliko škodovala človeškemu organizmu. Za delo v gozdu moramo uporabljati pol- ali profesionalno motorno žago z vsemi varnostnimi elementi, saj razne hoby žage niso primerne, ker ne nudijo varnosti za delo v naravnem okolju. Sečnja in spravilo lesa naj poteka usklajeno. Če želimo, da je traktor primeren za delo v gozdu, mora imeti varnostno kabino, zaščito kardanske gredi, plašče primerne profila, kolesne verige, pogon na vsa štiri kolesa, hidravlični volan, primerno razporeditev lastne teže in primerno vzmeten sedež.

Na delo v gozd se podajamo primerno opremljeni (čelada, rokavice, sekaške hlače, primerna obutev, mobilni telefon, prva pomoč). Za delo naj ne manjka dodatna oprema, med katero sodijo: gozdarski klini, sekira, cepin, žični nateg, škripec. Delajmo v lepem vremenu in v ugodnih delovnih razmerah, del nikoli ne izvajamo sami ampak vedno z nekom, ki delo obvlada, in ne z otrokom, pri tem pa moramo paziti na primerno varnostno razdaljo. Že vnaprej razmislimo, kako bomo ukrepali v primeru nesreče.

Pri poseku in izdelavi po ujmah poškodovanih dreves moramo biti še bolj

previdni, bolje opremljeni in predvsem dobro usposobljeni. Vsako drevo je problem zase. Delati moramo počasi, premišljeno in s presledki, da lahko vse skozi opazujemo in poslušamo, kako se drevo odziva na naše početje. Kjer terenske razmere to omogočajo, za sanacije po ujmah poškodovanih dreves priporočamo uporabo strojne sečnje.

Na podeželju se je zadnja leta na področju varnosti pri delu v gozdu ogromno naredilo skozi programe razvoja podeželja, kjer so ukrepi in operacije omogočili, da so se nabavili moderni stroji, financirani pa so bili tudi tečaji varnega dela v gozdu. ZGS je aktiven na področju izobraževanja in promoviranja varnega in učinkovitega dela v gozdu že od leta 1995 dalje. Izobraževanje, kot ga trenutno izvajamo za zasebne lastnike gozdov (povprečno na leto okoli 1000 udeležencev), je ena najpomembnejših poti do izboljšanja razmer v smeri varnosti. Poleg tega izdajamo publikacije, sodelujemo z mediji, organiziramo pri-kaze na sejnih ipd.

V prihodnosti se bo letni dovoljeni posek lesa v Sloveniji še povečeval, zato je treba narediti vse, da se vzporedno ne bi povečevalo število nezgod. ●

*Zavod za gozdove Slovenije,
območna enota Sežana*

KAKO LAHKO PREVERIMO VELJAVNOST E-VINJETE?

1. decembra 2022 je minilo leto dni od uvedbe naprednih elektronskih vinjet, ki so nadomestile klasične vinjete v obliki nalepke. Nove elektronske vinjete niso več vezane na koledarsko leto, temveč so veljavne od dneva nakupa oz. izbranega datuma dalje za obdobje 12 mesecev.

E-vinjeta je moderen način plačevanja cestnine za motorna vozila, s katerim si zagotovimo pravico do uporabe vseh avtocest in hitrih cest v Republiki Sloveniji. E-vinjeta je vezana na registrsko oznako vozila, zato mora voznik ob nakupu navesti pravilno registrsko oznako, državo registracije vozila ter izbrati e-vinjeto za pravilni cestninski razred. V primeru, da se registrska oznaka v sistemu e-vinjet ne ujema z registrsko oznako vozila, ki vozi po avtocesti ali hitri cesti, se smatra, da cestnina za obstoječe vozilo ni poravnana. Za pravičen vnos podatkov o registrski oznaki in cestninskem razredu odgovarja izključno voznik in ne prodajalec na prodajnem mestu DARS-a, bencinske črpalke ali druge fizične trgovine.

PREVERJANJE INFORMACIJE O VELJAVNOSTI VINJETE

Vozniki, ki so e-vinjeto kupili na fizičnem prodajnem mestu, lahko informacijo o veljavnosti e-vinjet preverijo na računu oz. na potrdilu o nakupu, ki so ga prejeli ob nakupu (bodisi v fizični ali PDF obliki).

Vozniki, ki so e-vinjeto kupili prek spleta in se registrirali, imajo e-vinjetni račun, na katerem so vsi potrebni podatki. Z vnosom serijske številke vinjete pa si lahko e-vinjetni ra-

čun ustvarite tudi ostali, ki ste svoj nakup opravili v fizični obliki.

Zakaj je e-račun priporočljiv? Sistem vam namreč omogoča nastavitev opomnika o veljavnosti, ki vas preko SMS sporočila ali elektronske pošte brezplačno obvesti, kdaj vam preteče aktualna e-vinjeta, kdaj vam prične veljati nova vinjeta ter vas sproti seznanja z pomembnimi novosti in obvestili o tej tematiki.

Kaj pa, če ste potrdilo založili ali pa so podatki na računu zbledeli? V Darsovi spletni trgovini pričnete z nakupom nove e-vinjet za svoje vozilo. Ko vnesete vrsto e-vinjet, cestninski razred, registrsko oznako vozila in državo registracije, vas bo sistem še pred vnosom podatkov o plačilni kartici obvestil, da je prejšnja e-vinjeta še veljavna in do kdaj velja. Na Darsu svetujejo, da si potrdilo v fizični obliki kopirate ali pa poslikate z mobilom in tako poskrbite za rezervno hrambo potrdila.

NAJPOGOSTEJŠE NAPAKE PRI VNAŠANJU PODATKOV O E-VINJETI

V prvem letu prodaje e-vinjet so na Darsu zabeležili največ zmot pri vrstnem redu znakov. Voznik namreč pove pravilne številke in črke registrske oznake, a so te v napačnem zaporedju.

Pogosta je tudi zamenjava črke O s številko 0. Po pravilniku o registrskih oznakah motornih in preklonih vozil se črka O na tablicah ne uporablja. Izjemi sta npr. začetni oznaki registracije za Postojno (PO) in Novo Gorico (GO) in tablice, ki so izdelane po naročilu.

Kako rešimo ta problem? Z mobilom poslikamo registrsko oznako na našem vozilu in prodajalcu pokažemo fotografijo registracije. Tako se učinkovito izognemo kazni v višini 300 EUR in slabi volji pri nadaljnjih postopkih. ●

Srečno vožnjo vam želi

ZŠAM Ilirska Bistrica

NOVA PODOBA JP KOMUNALA ILIRSKA BISTRICA: PREDANI OBČANOM, OKOLJU IN LOKALNI SKUPNOSTI

V javnem podjetju Komunala Ilirska Bistrica smo v želji po večji predanosti oz. pripadnosti lokalnemu okolju in pristnejšem stiku z njegovimi prebivalci razvili novo celotno podobo podjetja. Slednja v osnovi predstavlja izbiro novega logotipa (znaka) in slogana, ki temelji na povezovanju prepoznavnih geografskih značilnosti okolja in oskrbe s pitno vodo kot primarne dejavnosti podjetja.

Kontura oz. obris logotipa povzema obliko vodne kaplje in tako ponazarja glavno dejavnost podjetja – vodooskrbo, v njej umeščena stilizirana silhueta dveh snežniških vrhov pa umeščenost

v širšem geografskem prostoru. Modra barva simbolizira padavine, ki padajo na snežniško planoto in napajajo vodne vire oz. vodo, bela zasnežene snežniške vrhove oz. čistost, zelena pa snežniške gozdove oz. okolju prijazne storitve.

Slogan »čisto naše« dodatno poudari izraz lokalni pripadnosti in predanost ohranjanju zdravega ter čistega naravnega okolja. Rezultat je čista, enostavna in sodobna grafična podoba, razumljiva komurkoli, posebej namenjena poistovetenju s prebivalci, ki se dnevno srečujejo z njo.

Želja po približanju sodobnim medijem in prebivalcem se udejanja tudi in

predvsem z novim spletnim mestom, ki ga predstavljamo kot podaljšek in prvo aplikacijo celostne podobe, namenjeno boljši in lažji komunikaciji med podjetjem in vsemi deležniki. Slogan »čisto naše« nenazadnje izraža tudi željo, da bi prebivalci in odjemalci storitev podjetja nasploh vzeli podobo in nov nastop za domač in svoj, se na storitve zanesli še bolj kot doslej in JP Komunalo Ilirska Bistrica razumeli kot partnerja vsakodnevnega življenja v lokalni skupnosti. ●

*Javno podjetje Komunala
Ilirska Bistrica, d. o. o.*

IZ ZAPRAŠENEGA KOTA V KOTIČEK ZA PONOVO UPORABO

Imate doma še delujoč aparat, ki ga ne uporabljate več? Prinesite ga v kotiček za ponovno uporabo, kjer ga bomo pripravili za novega lastnika.

**POIŠČITE KOTIČEK V SVOJI BLIŽINI!
ZC GLOBOVNIK**

KROZNO.ZEOS.SI ZEOS.SI

PARTNERJI PROJEKTA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

ZAKAJ OBILNO DEŽEVJE PRINESE TEŽAVE NA VODOVODNEM SISTEMU ILIRSKA BISTRICA?

Obilno deževje v jesenskem in spomladanskem času dvigne nivo vode v vodostajih, ki so vir naše pitne vode. Za končne uporabnike pitne vode na vodovodnem sistemu Ilirska Bistrica pa deževje prinese velike nevšečnosti, saj prihaja do povečane motnosti. Obstoječa tehnologija pitne vode ne uspe ustrezno obdelati, zato se vedno razglasi ukrep prekuhavanja pitne vode v prehrambne namene.

S prekuhavanjem pitne vode odpravimo njeno mikrobiološko onesnaženost in je praviloma kratkoročen ukrep. Ta je potreben zaradi varovanja zdravja ljudi, če uporaba pitne vode predstavlja potencialno nevarnost za zdravje. Suho vreme pa prinese ustalitev vodostajev in posledično tudi ustrezne meritve ter odpravo trenutno veljavnega ukrepa prekuhavanja pitne vode.

Ob tem pa je potrebno omeniti dejstvo, da se v vodarni Ilirska Bistrica izvajajo

vsa potrebna dela za nadgradnjo vodovodnega sistema. V drugi polovici prihodnjega leta bomo z namestitvijo ultrafiltracije in opreme zagotavljali stabilno vodooskrbo, ki ne bo dovzetna za vremenske pojave. Nova tehnologija in celovita vzpostavitev sodobne opreme v vodarni bo preprečevala vdor delcev, ki povzročajo motnost vode.

Kaj pomeni motnost?

Motnost je merilo za prepustnost svetlobe skozi vzorec vode in je odvisna od prisotnosti koloidnih delcev in finih suspendiranih snovi. Določamo jo v t. i. NTU. Motnost vode je pokazatelj prisotnosti delcev velikosti od 1 nm do 1 mm. Delce tvorijo anorganske in organske snovi ter mikroorganizmi (glineni delci, mulj, koloidni delci, huminske snovi, alge, plankton, bakterije ...). Posamezne komponente se med seboj lahko povezujejo, npr. glineno-organski del.

Večjo motnost izmerimo v površinskih vodah; v podtalnici pa je običajno nizka (če ta ni v stiku s površinsko vodo). Motnost je lahko tudi posledica dviganja usedline oziroma luščenja biofilma v distribucijskem sistemu (ko se zaradi različnih razlogov izprazni cevovodi oziroma spreminjajo hitrosti vode v cevovodu). Povečana motnost na pipi lahko kaže tudi na poškodbe cevovoda in posledično kontaminacijo vode, dviganje usedline ali luščenje biofilma v distribucijskem sistemu, zato je za ocenjevanje nujno poznavanje stanja vodovodnega omrežnega sistema za oskrbo s pitno vodo in hišnega vodovodnega omrežja (v kolikor je povišana motnost izmerjena na pipi uporabnika).

Delci lahko predstavljajo neposredno ali posredno nevarnost za zdravje ljudi. Motnost je eden od parametrov, ki sam pove zelo malo. Prav zato spremembe motnosti ocenjujemo v povezavi z vrednostmi ostalih parametrov. Pomaga pri globalni oceni kakovosti vode in je pomemben parameter v procesu nadzora, priprave in distribucije vode. ●

*Javno podjetje Komunala
Ilirska Bistrica, d. o. o.*

MEDSEBOJNO SODELOVANJE Z IZOBRAŽEVALNIMI USTANOVAMI

Želja po večji predanosti oz. pripadnosti lokalnemu okolju nas je popeljala do medsebojnega sodelovanja z najpomembnejšimi ustanovami v občini Ilirska Bistrica na področju izobraževanja – vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami.

Skupni cilj spoznavnih srečanj je medsebojno spoznavanje in razvijanje novih projektnih aktivnosti na področju varstva okolja. Otroci in mladi bodo skozi projektne aktivnosti oz. različna izobraževanja spoznavali različne dejavnosti, s

katerimi se srečujemo znotraj podjetja. Največji poudarek bomo namenili področju oskrbe s pitno vodo, ravnanju z odpadki in odpadno vodo. Med srečanji smo prišli do zanimivih zaključkov in idej, ki jih bomo v prihodnjih šolskih letih dobro udeležali.

Zahvaljujemo se vsem ravnateljicam in ravnatelju:

- Ines Piljić, OŠ Antona Žnidaršiča,
- Aleksandri Vadnjal, OŠ Dragotina Ketteja,

- mag. Sonji Škrlić Počkaj, Gimnazija Ilirska Bistrica,
- Klavdiju Logarju, Gimnazija Ilirska Bistrica,
- Mateji Maljevac, OŠ Rudija Mahnič-Brinkca Pregarje,
- Klavdiji Sotlar, OŠ Toneta Tomšiča Knežak,
- Mirjam Vrh, OŠ Podgora Kuteževo,
- Anji Valenčič Štemberger, OŠ Jelšane,
- s. Marjetki Jeralič, Vrtec Antonina,
- Ingrid Fatur, Vrtec Jožefe Maslo,
- Poloni Čeligoj, Vrtec Jožefe Maslo,
- Mateju Grahorju, OŠ Rudolfa Uko-
viča Podgrad. ●

JP Komunala Ilirska Bistrica, d. o. o.

POROČILO ZA LETO 2022 O ZDRAVSTVENI USTREZNOSTI PITNE VODE NA LOKALNIH VODOVODNIH SISTEMIH V OBČINI ILIRSKA BISTRICA

V letu 2022 je bilo na območju občine Ilirska Bistrica registriranih sedem lokalnih vodovodov. Z vodovodi upravlja jo krajevne skupnosti, in sicer:

- KS Vrbovo z lokalnimi vodovodi Vrbovo, Vrbica in Jablanica,
- KS Kuteževo z lokalnima vodovodoma Kuteževo in Trpčane ter
- KS Zabiče z lokalnima vodovodoma Podgraje in Zabiče.

V okviru državnega monitoringa so bila na vsakem vodovodnem sistemu odvzeta dva (2) vzorca. Obe vzorčeni sta pokazali neoporečnost pitne vode pri vodovodu Vrbovo, Vrbica, Jablanica, Kuteževo, Zabiče in Podgraje. V okviru notranjega nadzora na sta bila na lokalnih vodovodnih sistemu Vrbovo, Vrbica, Trpčane, Kuteževo in Podgraje odvzeta dva (2) vzorca, in sicer v marcu in oktobru 2022. Vsi odvzeti vzorci pitne vode so bili neoporečni. ●

Matjaž Prosen

PODJETNIŠKI PROGRAM

BIZNIS IN PIP

2023

Prijava do:
5. marca 2023

ZAČETNE INVESTICIJE ZA TURIZEM IN GOSPODARSTVO. PRIJAVITE SE!

Letošnje leto začnemo s podjetniškim programom, ki se je v preteklem letu, v občinah Postojna in Pivka, izkazal kot pomembna spodbuda podjetnikom začetnikom.

Program letos podpirajo Občine Ilirska Bistrica, Pivka in Postojna. V okviru programa bomo podelili šest nagrad za najboljše podjetniške ideje. V Pivki in Postojni nagradi za najboljšo podjetniško idejo na področju turizma in nagradi za najboljšo podjetniško idejo, v Ilirski Bistrici pa najboljšo podjetniško idejo in najbolj perspektivno idejo.

Vas zanima več informacij? Pridružite se nam na informativnem dogodku.

**Predstavitve podjetniškega programa
BIZNIS IN PIP**

22. februar ob 16.30 uri
Podjetniški inkubator Perspektiva, Veliki Otok

ZA VAŠE VOZILO POSKRIBIMO NA ENEM MESTU

URNIK: PON, TOR, ČET, PET: 07:00–15:00 SRE: 07:00–17:00, SOB: 08:00–12:00

- **TEHNIČNI PREGLEDI VOZIL**
- **PREGLEDI GASILNIKOV**
- **KONTROLA TAHOGRAFA IN OMEJEVALNIKA**
- **PRENOS TER OBDELAVA PODATKOV IZ DIGITALNIH TAHOGRAFOV IN VOZNIKOVH KARTIC**

- **REGISTRACIJA VOZILA**
- **SPREMEMBA LASTNIŠTVA**
- **ODJAVA VOZILA IZ PROMETA**
- **REGISTRARSKE TABLICE**
- **PLAČILO LETNE DAJATVE ZA UPORABO CEST**
- **SKLENITEV AVTOMOBILSKIH ZAVAROVANJ**

modra številka
080 80 19

TIB STORITVE d.o.o., Šercerjeva 17, 6250 Ilirska Bistrica

info@tib-storitve.si www.tib-storitve.si

NI NAM VSEENO, KAKŠNO JE NAŠE OKOLJE

Pravijo, da je varstvo okolja in narave v največji meri stvar srčnosti in poguma. Že dolgo let so med nami ljudje, ki si prizadevajo ohraniti čisto in zdravo, pa tudi lepo domače in širše okolje, v katero se bomo z veseljem vračali in v katerem bodo lahko uživali tudi naši potomci. Ustava RS določa, da ima vsak v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja, kar zagotavlja država prek določanja pogojev delovanja gospodarskih in drugih dejavnosti z zakonom. Ustava tudi določa, da ima vsak pravico do čiste pitne vode.

Država in njeni aparati pa včasih niso dovolj za varstvo okolja, zato se je v Ilirski Bistrici ustanovila civilna iniciativa Eko Bistrce, ki je leta 2021 združila krajanje v prizadevanju za sodelovanje v postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja lesno-kemične tovarne Lesonit, potrebnega za širitev proizvodnje.

Društvo Eko Bistrce za čisto okolje bistrške kotline se kot prvo v občini Ilirska Bistrica ukvarja z okoljsko in ekološko problematiko. Prepoznaven barvit logotip risa kot ogrožene, zavarovane vrste bdi nad štirimi naravnimi elementi (vodo, zrakom, zemljo in ognjem).

Trenutno vse svoje napore in moči ter prosti čas usmerjamo k reševanju težav z onesnaženim zrakom, hrupom, smradom ..., ki jih občanom Ilirske Bistrice povzroča obstoječa proizvodnja lesno-kemične tovarne Lesonit. Prizadevamo si, da bi tovarna pred morebitno razširitvijo proizvodnje prisluhnila prebivalcem in najprej sanirala obstoječe stanje ter zmanjšala vplive na okolje. Naj poudarimo, da si prebivalci ob tovarni želijo manj hrupa, smradu in predvsem zrak brez lesnih mikrovlaknen.

S pomočjo društva Eko Bistrce je bil novembra 2022 triindvajsetim občanom

E K O
B I S T R C E

priznan status stranskega udeleženca v upravnem postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje večjega obsega. V obrazložitvi je Ministrstvo za okolje zapisalo, da so izkazali pravni interes oziroma da obstaja vzročna povezanost med obratovanjem Lesonita in vplivom na nepremičnine ter na zdravje vlagateljev, predvsem emisij prahu, PM₁₀ delcev in hrupa.

Predstavitve društva na bistrški tržnici, september 2022

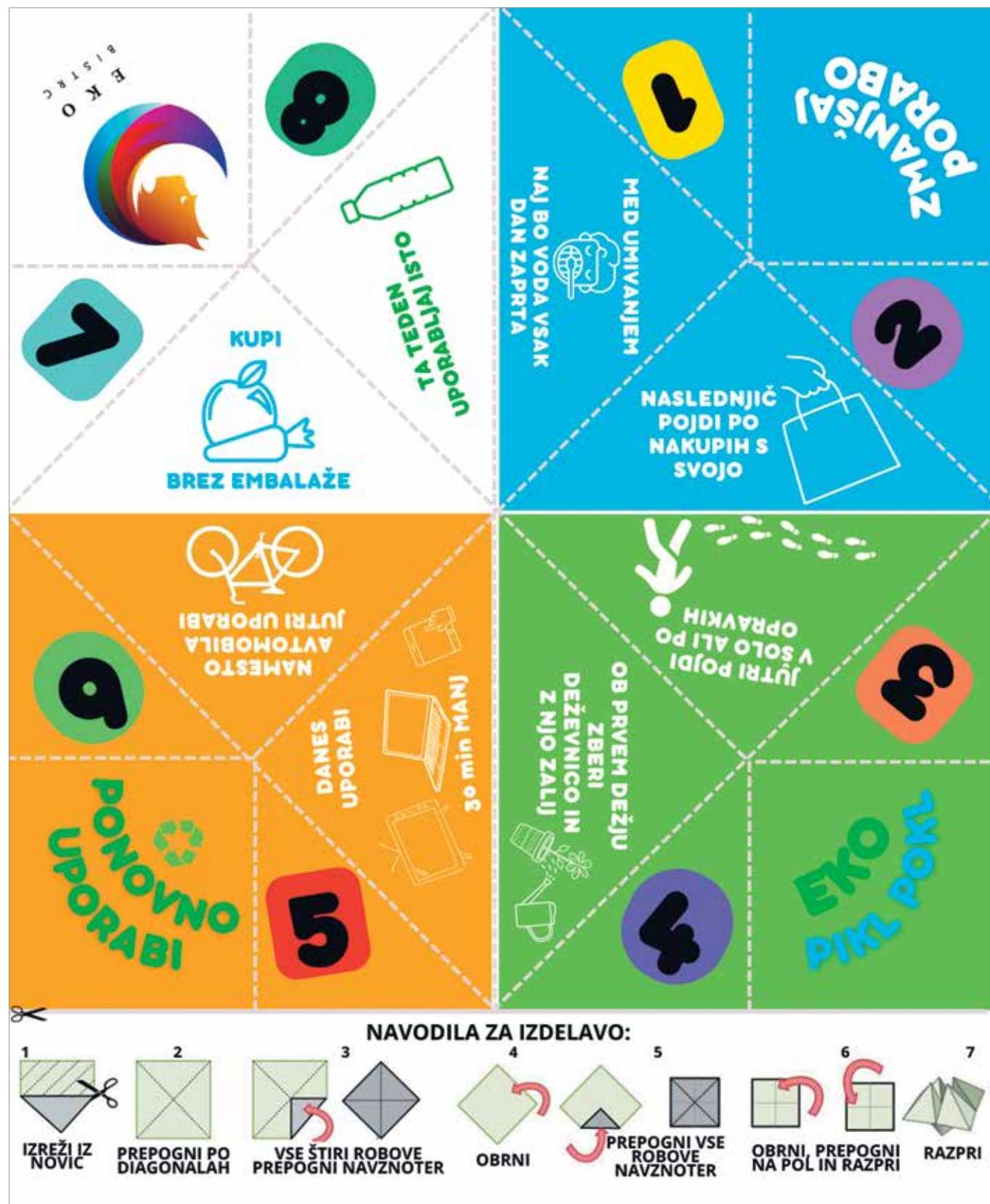
Zavedamo se, da nas čaka še dolga pot za lepše in boljše okolje v občini Ilirska Bistrica, saj imamo še kar nekaj »starih grehov različnih industrij«, in sicer sanacijo Globovnika (odlagališča nevarnih odpadkov Tovarne organskih kislin – TOK), sanacijo odlagališča odpadkov v Jelšanah, nešteta manjša črna odlagališča, predvsem pa ozaveščanje prebivalstva, da tega ne počne več.

Vabljeni v naše vrste!

Veseli bomo, če nas kontaktirate +386 40 867 268 (Mojca) ali prek elektronske pošte: eko.bistrc@gmail.com. Več o delovanju društva najdete tudi na spletu – www.facebook.com/ekobistrc.

Za vse nadobudne okoljevarstvenike dodajamo tudi igro *eko pikl pokl*, ki nas bo spodbudila, da vsak dan bolj premišljeno uporabimo razpoložljive vire ter tako z majhnimi dejanji vplivamo na bolj čisto okolje. ●

Eko Bistrc

V ILIRSKI BISTRICI SE OPRAVLJAJO MERITVE ONESNAŽENOSTI ZRAKA

Bistričani bomo končno lahko izvedeli, kakšen zrak dihamo. Merilni napravi bosta leto dni merili vrednost delcev, ki ogrožajo zdravje ljudi.

Agencija RS za okolje (ARSO) v okviru nove finančne perspektive za obdobje 2021–2027 izvaja kohezijski projekt nadgradnje mreže stalnih merilnih mest za spremljanje onesnaženosti zunanjega zraka z delci PM_{10} in $PM_{2,5}$. Glede na obstoječo merilno mrežo in problematiko onesnaževanja z delci je bila kot možna nova lokacija prepoznano tudi mesto Ilirska Bistrica.

Junija 2022 so predstavniki Agencije RS za okolje obiskali Občino Ilirska Bistrica in skupaj s predstavniki občine odšli na ogled mesta ter iskanje primerne mikrolokacije za postavitve merilnega mesta. Prebivalci naselja Rečica so izrazili skrb zaradi onesnaženja zraka v neposredni bližini tovarne Lesonit, zato so izbrali dve reprezentativni in merodajni lokaciji: pred Domom na Vidmu na Gregorčičevi cesti in v Rečici ob strugi reke Reke nasproti tovarne Lesonit. Omenjeni napravi bosta za začetek merili onesnaženost zraka na Bistriškem leto dni.

Prebivalci naselja Rečica bodo lahko s pomočjo postavljene mini postaje za merjenje delcev v zunanjem zraku spremljali stopnjo onesnaženosti z delci PM_{10} in $PM_{2,5}$.

Vzporedne meritve pred Domom na Vidmu pa bo opravljal vzorčevalnik delcev PM_{10} . Vzorčevalnik namreč delce PM_{10} zbira na filtru, ki se ga potem v laboratoriju kemijsko analizira na: težke kovine, katione, anione, policiklične aromatske ogljikovodike, elementne in organski ogljik ter levoglukozan. Rezultate kemijske analize se nato vnese v receptorski model PMF (Positive Matrix Factorization), ki določi skupno

odvisnost od značilnih indikatorjev za posamezen vir onesnaženja in na ta način se določijo tipi virov, ki prispevajo k izmerjenim ravnom PM_{10} .

KAJ JE PM?

Trdni delec (PM) je izraz za prah, ki je prisoten v zraku v določenem obdobju. Kot aerosol je v obliki vodne kapljice, v kateri je ujet trden ali tekoč delec. V veliki večini delcev je glavna komponenta ogljik, na tega pa se lahko vežejo primesi, kot so kovine, organska topila ali ozon. Najpogostejše se izvajajo v zadnjih letih meritve delcev premera 10 (PM_{10}) in 2,5 ($PM_{2,5}$) μm , ki so zdravju najbolj škodljivi. Sestava delcev je odvisna od njihovega izvora. Velja, da se manjši in svetlejši delci zadržujejo v zraku dalj časa. Večji delci se zadržujejo v atmosferi nekaj ur, medtem ko lahko manjši delci ostanejo v atmosferi več tednov in se navadno sperejo iz atmosfere šele s padavinami. Delci so naravnega (dim gozdnih požarov, vulkanski pepel) ali antropogenega izvora (energetski objekti, promet, industrija, individualna kurišča). Delci vplivajo na zdravje ljudi kakor tudi na klimo, vidnost in podobno. V zimskih mesecih pomembno prispevajo k emisiji trdnih delcev individualna kurišča na les in fosilna goriva. V preteklih letih so največji delež k izpustom skupnega prahu prispevala prav individualna kurišča. Promet predstavlja velik vir onesnaženja z najmanjšimi delci, predvsem na območjih z veliko gostoto prometa (www.okolje.info).

Podatki o dnevni koncentraciji so na voljo na: https://www.arso.gov.si/zrak/kakovost%20zraka/podatki/dnevne_koncentracije.html ●

PRIKRITI OZ. RANLJIVI NARCIS

VEČVREDNOST IN SAMOVŠEČNOST

Ranljivi narcisi so globoko v sebi prepričani, da so nekaj posebnega in več od drugih. Ker je bila v otroštvu njihova notranja samopodoba ranjena, so bolj občutljivi na vsako kritiko, tudi če je ta konstruktivna in upravičena. Prepričani so, da so boljši od drugih ljudi, imajo samovšečne izbruhe, ki se izmenjujejo z izrazi sramu, tožbami o domnevnih velikih ponižanjih in neprestani igri vloge žrtve.

Ranljivi narcisi vidno zažarijo, ko so pohvaljeni, a že nedolžna pripomba jih pahne v brezup in silovito sovražno reakcijo. Odlikujejo jih nevrotičnost, anksioznost, nagnjenost k paničnim napadom in depresivnost. Ker so zagledani vase, veliko vlagajo v svoj mladosten videz, družbeni status, karierni uspeh oz. v vse, kar bi lahko navzven ustvarjalo iluzijo o njihovi večvrednosti.

ISKANJE POZORNOSTI

Čeprav se na prvi pogled zdi, da so sramežljivi, so v resnici ves čas na preži za samopromocijo. Ljudi usmerjajo na pasivno-agresiven način, kar pomeni, da se bodo na videz strinjali s stanjem stvari, a vseeno ne bodo sledili navodilom; neredko bodo zamujali, pozabili na obljube ali se delali, da prepira izpred nekaj trenutkov sploh ni bilo. So mojstri manipulacije v zmagoviti kombinaciji s samopomilovanjem.

ZVRAČANJE KRIVDE

Ker je notranja podoba ranjenih narcisov razcepljena, njihov čustveni svet neprestano niha med samopašnim ponosom in preplavljačim sramom. Prav slednje ranljivim narcisom brani, da bi tudi najbolj blago kritiko in konstruktivno pripombo razumeli tako, kot sta bili v resnici mišljeni, in sicer dobronamerno. Ko so ranljivi narcisi soočeni s pozitivnimi povratnimi sporočili, v svoji vznesenosti strašno uživajo, kritika pa priključuje negativne občutke ponižanja in bolečine.

Da bi se obvarovali, skušajo krivdo preusmeriti stran od sebe in ne sprejemajo odgovornosti za svoja dejanja, saj bi to pomenilo priznati samim sebi, da vendarle niso popolni, zato raje iščejo krivce v drugih ljudeh in okoliščinah. Ranjeni narcisi se nikoli ne opravičijo, prav tako svojih besed in dejanj ne obžalujejo.

ZGOLJ JEMLJEJO

Ker se čutijo upravičeni do posebnih tretmajev, ugodnosti, stvari in priložnosti, vedno le jemljejo. Tudi če imajo veliko pod palcem, brez težav živijo na tuj račun.

Ker se neprestano dokazujejo, tudi njihovo finančno stanje postane vir primerjanja. Hvalijo se, da zaslužijo več od tistih, s

katerimi se primerjajo. Ker so sami zavistni za stvari, priložnosti in priznanja, ki so jih deležni drugi ljudje, so prepričani, da tudi drugi ljudje iste stvari zavidajo njim.

Občasno pomagajo drugim, vendar le, če prepoznajo korist zase ali da se pokažejo v dobri luči. Za pomoč drugim jih motivira izključno potreba po priznanju in egoističen napuh. Radi moralizirajo in govorijo o pravičnosti.

MUČENIŠTVO

Odlično igrajo vlogo žrtve ali mučenika. Zgodnja otroška travma bo ena od glavnih tem, ki vam jo bo narcis zaupal že na prvem srečanju. Predstavljanje in opisovanje sebe kot žrtve, ki celo življenje trpi zaradi drugih ljudi, pa bo v nadaljevanje tudi stalnica.

Predstavljanje drugim kot žrtev, ki celo življenje trpi zaradi zapostavljanja in nerazumevanja (njihove resnične veličine) s strani drugih ljudi, pa bo tudi v prihodnje ostala njihova stalnica. Čeprav zgodbe o otroških travmah verjetno držijo, se moramo zavedati, da so številni ljudje v otroštvu preživeli izjemno hude travme, a zaradi tega ne zastrupljajo ljudi okoli sebe.

ODSOTNOST EMPATIJE

Introvertirani narcisi so slabi poslušalci in lahko tudi vidno pokažejo svojo z dolgočasnost med pogovorom. Ker morajo ranjeni narcisi ohraniti svojo nedotaknjeno idealizirano podobo, bomo pri njih zaman čakali na iskreno empatijo in vživljanje v čustva ter potrebe ostalih. Na zunaj so mojstri prepričevanja o svoji senzitivni strani, v afektu pa se bodo brez zadržkov posmehovali nekomu tretjemu.

MOJSTRSTVO MANIPULACIJE

Ranljivi narcisi torej niso tako pasivni in nedolžni, kot se zdi na prvi pogled. Ker se zdijo sramežljivi, ponižni ali prestrašeni, bodo drugi povsem spregledali njihovo pritajeno zaverovanost vase in prepričanje, da jim je svet nekaj dolžan.

Čustvena zloraba, ki so jo sposobni narcisi, je pri ranljivih manj vidna in bolj subtilna, a zato nič manj uničujoča in demoralizirajoča za njihove bližnje. Ranljivi narcis namreč povsem zanemarja in ignorira potrebe drugih ljudi. Njihove prošnje za pozornost pa bo spretno obrnil tako, da bodo nazadnje spet oni tisti, ki bodo tolažili njega. Takšnega narcisa ni mogoče nikoli zares potolažiti, saj z notranjo praznino, ki ga sili v neprestano igro mučenika, opravi zgolj sam s pomočjo psihoterapevta. ●

VSE SE JE ZAČELO Z ODVZEMOM PRAVICE DO KOMUNIKACIJE IN DO LASTNEGA MNENJA

Na začetku se mi je zdelo, da je on tisti pravi moški s širokim pogledom na svet, pripravljen na kompromise, z nadpovprečno visokim IQ-jem, skladnega telesa, lepega obraza. Dokler niso zrušena njegova moralna načela.

Dnevi so minevali in vse manj je bilo dolgih večernih pogovorov s smehom, ki pripelje do solz. Počasi so se ti večeri spreminjali v večere s solzami.

Morala sem se obnašati, kakor je zahteval on. Prepričal me je, da je to edina prava pot v življenju in da mi nihče ne bo tako pomagal kot on, predvsem v najtežjih trenutkih. Vsakršna komunikacija z mojimi ali njegovimi moškimi prijatelji mi je bila prepovedana. V njegovi družbi nisem smela izraziti svojega mnenja. Zmeraj je rekel: »Varujem te pred vsemi pokvarjenimi in hudobnimi ljudmi. Nimajo se kaj pogovarjati s tabo!«

Dokler sem se držala njegovih življenjskih pravil, ki so bila z vsakim dnem bolj zahtevna in po mojem skromnem mnenju vsak dan bolj neumna, je bilo vse v redu. Jaz pa sem izgubljala samo sebe.

Nehala sem se smejati, zaprla sem se vase. Jutra niso imela več smisla zame, s prebujanjem sem pravzaprav odšla v temačne in depresivne »sanje«. Postala sem nekdo drug, obraz v ogledalu mi je kazal popolno tujko. Šlo je za moje življenje, moje že davno porušeno psihično stanje.

Tako ni moglo več iti naprej. Korak za korakom je vse prihajalo nazaj, izgubljeno in uničeno. Nisem več molčala. Povedala sem mu, kar sem mislila in obnašala sem se tako, kakor sem mislila, da je normalno, ne pa tako kot je bilo od mene pričakovano.

Prepiri, psihično in fizično nasilje so se stopnjevali, klical me je nešteto krat na dan. Vsak pogovor z njim me je pripeljal v stanje, ko nisem več mogla normalno funkcionirati. Vse, kar sem lahko počela, je bilo sedeti na kavču in jokati.

Vsakokrat sem se morala jaz opravičiti, ne glede na to, kdo je bil odgovoren za posamična dejanja in obljubiti, da česa takega ne bom več ponovila. To sem storila, da me je nehal mučiti.

To nisem bila jaz. Za vsako ceno me je hotel spremeniti in imeti samo zase. Verjel je, da strah dela čudeže in da bom ostala z njim.

Vendar je prav ta strah pospešil mojo odločitev, da ga zapustim. Dan, ko sem mu rekla, da ga zapuščam, ker več ne želim biti z njim, sem morala preživeti v poslušanju njegovih psov. Zmerjal me je, poslušala sem grožnje, da me bo ubil, še prej pa popolnoma uničil življenje. Med svojim govorjenjem me je klofotal in me butnil z glavo v zid.

Pomiril se je šele naslednji dan, ko je popolnoma obrnil ploščo. Opravičeval se je in me moledoval, naj ostanem z njim. Ko je videl, da sem neomajna v svoji odločitvi, da ga zapustim, mi je ponovno pričel groziti, tokrat tudi s tem, da mu moram vrniti denar in dolg, ki ga seveda ni bilo. Zahteval je, da mu denar osebno prinesem, če želim živeti. Uporabil je vsa mogoča sredstva, da bi bila z njim. Vsakokrat sem morala biti prijazna z njim, ga objemati in poljubljati, da se je umiril.

Nekega dne sem odšla brez pozdrava. Imela sem izbiro. Da sem njegova. In da sem njegova. Ta izbira ni bila več moja izbira.

Tak moški se ne bo nikoli spremenil, pripravljen je na vse, da dobi, kar si želi. Je jagnje, dokler se v njem ne prebudi volk.

To je izkušnja ženske, ki je bila žrtev nasilja v družini in se je odločila za življenje, pogum in vztrajnost ter poiskala pomoč v Regijski varni hiši Kras, programu Centra za socialno delo Južna Primorska, Enota Sežana.

Največkrat je povzročitelj nasilja partner, za katerega so ženske v začetku partnerske zveze verjele, da je njihova prava ljubezen. Prva dejanja nasilja, ki so jih zbolela in ponižala, so pogosto opravičevale s povzročiteljevo utrujenostjo in jezo. Čeprav je za nasilje vedno odgovoren tisti, ki nasilje povzroča, so postopoma začele verjeti, da so krive same, ker se niso dovolj trudile, ker niso dovolj dobre in pozorne, pa vendar se je ne glede na to, kaj so storile, nasilje ponavljalo in stopnjevalo. Povzročitelj nasilja jih je želel z nasilnim vedenjem nadzirati, podrediti in ponižati.

Ženske so o nasilju svojih partnerjev, včasih svojih staršev ali odraslih otrok, težko spregovorile. Mislile so, da ne morejo povedati nikomur, saj jih ne bi nihče razumel in da ne more biti bolje. Počutile so se osamljeno in osramočeno. Tiste, ki so imele otroke, so pogosto razmišljale, da morajo potrpeti in ohraniti družino zaradi otrok. Toda prav otroci so najbolj nemočne žrtve nasilja v družini, saj hudo trpijo tudi, kadar nasilje ni usmerjeno neposredno vanje. Želijo si in tudi imajo pravico živeti varno in brez strahu.

Ženske in otroci, žrtve nasilja v družini, lahko dobijo pomoč v programu varne hiše. Da pa se počutijo varne, je pomembno, da je lokacija hiše tajna. Čeprav življenje v skupnosti varne hiše ni vedno enostavno, nudi varnost in možnost, da ženske in otroci ponovno najdejo ljubezen do sebe, mir, moč, dostojanstvo, smeh in upanje.

Ob zaključevanju bivanja v varni hiši pa se je vedno pojavila skrb kam in kako naprej, zato v letošnjem letu širimo program z vzpostavitvijo bivalnih enot, da bo prehod v samo-

stojno življenje lažji. S soglasjem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter s pomočjo Občine Ilirska Bistrica, smo našli hišo »Čebelica«, ki dobiva novo podobo. Spomladi bo postala »Čebelica« začasno zavetje ženskam in njihovim otrokom, kjer bodo bivali ob strokovni pomoči, podpori in spremljanju s strani zaposlenih.

Hvala vsem ženskam, ki so se odločile, ali se še bodo odločile, da odidejo iz nasilnega odnosa in zaživijo svoje življenje in hvala vsem, ki jim pomagате!

Skupaj lahko ustavimo nasilje! ●

*Regijska varna hiša Kras,
Center za socialno delo Južna Primorska, Enota Sežana*

TRI DESETLETJA »KLUBA ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE«

Člani Kluba zdravo življenje smo pred kratkim obeležili 30 let neprekinjenega delovanja. V telovadnici Osnovne šole Dragotina Ketteja treniramo dvakrat na teden, vodi pa nas trener Branko Štemberger. Enkrat na teden igramo odbojko, poleti pa balinamo na Črnih njivah.

Najbolj zvesti člani in članice so prejeli priznanje za 30, 25, 20 in 10 let udeležbe na vadbi, čestital pa jim je tudi soustanovitelj kluba, gospod Alen Lilič.

Ob tej okrogli obletnici je klub izdal brošuro, v kateri so zbrani utrinki in spomini na vadbo, pa tudi na druge dogodke, organizirane v teh treh desetletjih. Mednje sodijo razna športna srečanja, izleti, praznovanja. Spominom posameznikov so med besedila dodane še mnoge fotografije, ki dokazujejo, da smo se »klubovci« ves čas imeli lepo, ko smo združevali prijetno s koristnim.

Če želite tudi vi v pozno starost vkorakati vitalni, se nam kar pridružite! ●

*Zala Šajn,
Klub za zdravo življenje*

DRŽAVNI PROGRAM ZORA

USPEŠEN V PREPREČEVANJU RAKA

MATERNIČNEGA VRATU

Zora

Državni program zgodnjega odkrivanja
predrakavih sprememb
materničnega vratu

Rak materničnega vratu (RMV) je med raki izjema, saj o njem vemo dovolj, da lahko preprečimo skoraj vsak nov primer. Če je ženska cepljena proti HPV in se redno udeležuje presejalnih pregledov pri svojem izbranem osebem ginekologu, je verjetnost, da bo zbolela za to vrsto raka, izjemno majhna. Slovenija s programom ZORA že dosega dva od treh ciljev, ki so nujni za odpravo RMV – več kot 70 % udeležbo žensk v programu ZORA in učinkovito zdravljenje predrakavih in rakavih sprememb materničnega vratu pri več kot 90 % žensk. Morali bomo doseči še tretji cilj, to je povečati precepljenost proti HPV na 90 %.

V Sloveniji imamo organizirani populacijski presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu, Državni program ZORA, že od leta 2003.

Program ZORA rešuje življenja s tem, da omogoča organizirano populacijsko odkrivanje in zdravljenje predrakavih in zgodnjih rakavih sprememb materničnega vratu. V letu 2021 smo v Sloveniji odkrili okrog 1.600 predrakavih sprememb visoke stopnje in zgolj 88 novih primerov raka materničnega vratu.

Skrbi nas manjše odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu v starostni skupini 30–39 let v zadnjih letih, saj v tej starosti žensk običajno odkrijejo več kot tretjino vseh predrakavih sprememb visoke stopnje v Sloveniji. Neodkrita in nezdravljene spremembe visoke stopnje lahko nezdravljene napredujejo v raka materničnega vratu, ki je eden redkih rakov, ki se najpogosteje pojavlja še pred 50. letom starosti.

S starostno standardizirano incidenčno stopnjo (svetovni standard) 5,5 novih primerov raka materničnega vratu na 100.000 žensk je Slovenija na dobri poti k odpravi raka materničnega vratu, ki jo

bomo dosegli, ko bomo letno odkrivali manj kot 4 nove primere na 100.000 žensk.

Ob tej priložnosti ženske pozivamo:

- Ne odlašajte s preventivnim pregledom z brisom materničnega vratu pri svojem izbranem osebem ginekologu. Če ste stare med 20 in 64 let in je od zadnjega pregleda minilo tri leta ali več, se naročite na pregled same. Če vabilo prejmete, se nanj odzovite. Še posebej spodbujamo k redni udeležbi ženske v starostni skupini 30–39 let, ker v zadnjih letih v tej starostni skupini odkrivamo nekoliko manj predrakavih sprememb, kot bi pričakovali.
- Ne odlašajte s klicem izbranemu osebem ginekologu, če posumite, da imate znake, sumljive za raka materničnega vratu. Rak, odkrit v začetnem stadiju, je zelo dobro ozdravljiv in ženska lahko po zdravljenju živi polno življenje.
- Odločite se za cepljenje svojih otrok proti okužbi s človeškimi papilomavirusi (HPV), ki povzročajo raka materničnega vratu in nekatere druge rake v predelu spolovil in zadnjika ter ustne votline.

PROGRAM ZORA

Ime državnega programa ZORA sestavljajo črke iz naslova programa – **Z**godnje **O**dkrivanje **p**red**R**akavih sprememb materničnega vratu. Nosilec programa je Onkološki inštitut Ljubljana. Namen programa ZORA je zmanjšati zbolevnost in umrljivost za rakom materničnega vratu (RMV) v Sloveniji. Cilj programa je doseči, da bo 70–80 % žensk v starosti 20–64 let enkrat na tri leta opravilo ginekološki pregled in odvzem brisa materničnega vratu za citološki pregled.

V sklopu programa ZORA izbrani osebni ginekologi s pregledom zdravih žensk pravočasno odkrijejo tiste, ki imajo predstopnjo ali začetno stopnjo raka materničnega vratu (RMV), ko je s preprostimi ambulantnimi posegi možno raka preprečiti ali povsem pozdraviti.

Vsaka ženska, stara med 20 in 64 let, ki v zadnjih treh letih ni opravila ginekološkega pregleda z odvzemom brisa materničnega vratu, na dom dobi pisno vabilo na pregled. Ker rak materničnega vratu raste počasi in potrebuje več let, da iz predrakave oblike napreduje v raka, je mogoče z rednimi pregledi žensk na tri do pet let veliko večino nevarnih sprememb materničnega vratu pravočasno odkriti in zdraviti.

Izvajalci programa so (1) ginekološke ambulate (v javnih zavodih in zasebniki s koncesijo), kar pomeni, da je naš presejalni program sestavni del zdravstvene dejavnosti primarnega zdravstvenega varstva žensk in ni organiziran posebej kot v nekaterih drugih državah; (2) laboratoriji z dovoljenjem Ministrstva za zdravje (citološki, histološki, HPV); (3) bolnišnice, ki zdravijo bolnice s predrakavih in rakavih spremembami; (4) Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) in (5) Register ZORA na Onkološkem inštitutu Ljubljana.

POT ŽENSKE SKOZI PROGRAM ZORA

Presejalne preglede žensk opravljajo izbrani osebni ginekologi na primarni zdravstveni ravni. Ženska lahko pride na presejalni pregled sama; če tega ne stori, jo vsake tri leta povabi njen ginekolog. Če Register ZORA pri določeni ženski tudi v četrtem letu ne zabeleži izvida brisa materničnega vratu, ji pošlje vabilo koordinacijski center ZORA z Onkološkega inštituta Ljubljana.

Na ginekološkem pregledu ginekolog ženski odvzame bris materničnega vratu. Pošlje ga v citološki laboratorij, ki

oceni, ali so celice materničnega vratu v brisu normalne ali patološko spremenjene. Izvid brisa laboratorij sporoči ginekologu. V skladu s klasifikacijo Bethesda je izvid brisa materničnega vratu lahko negativen ali patološki. Negativen bris vsebuje samo normalne celične elemente brez neoplastičnih sprememb ali pa ne-neoplastične (reaktivne) spremembe, ki so benigne narave in lahko nastanejo iz različnih vzrokov (pri vnetjih, vstavljenem materničnem vložku, po obsevanjih in kot posledica drugih nespecifičnih povzročiteljev). Večina žensk ima negativen izvid presejalnega brisa materničnega vratu (v letu 2022 okoli 95 %), le pri majhnem deležu žensk je izvid patološki (okoli 5 %).

Če je izvid patološki, ginekolog žensko povabi na kontrolni pregled ali dodatno kolposkopsko in histopatološko diagnostiko ter po potrebi tudi zdravljenje v skladu s smernicami. Patološki brisi se

glede na ukrepanje delijo v dve skupini: (1) tisto, kjer je smiselno še počakati in bris ponovno pregledati čez pol leta (saj lahko spremembe tudi same izginejo), in (2) tisto, kjer je potreben takojšnji diagnostični poseg za histološko diagnostiko (biopsija materničnega vratu ali abrazija kanala materničnega vratu). Hude spremembe, ki narekujejo takojšnjo histološko diagnostiko, so zelo redke. Od vseh žensk, ki so bile na presejalnem pregledu leta 2022, jih je manj kot 1 % imelo tak izvid brisa materničnega vratu, da so potrebovale takojšnjo histološko diagnostiko.

V skladu s strokovnimi smernicami ginekolog pri ženskah s patološkimi spremembami nizke stopnje ali po zdravljenju predrakavih sprememb (pri točno določenih indikacijah) opravi tudi triažni test HPV. Negativen rezultat triažnega testa pomeni manjše tveganje za razvoj raka materničnega vratu.

REGISTER ZORA, VIR PODATKOV O PREGLEDANOSTI ŽENSK

Pregledanost ciljne populacije je odstotni delež žensk v starosti 20–64 let, ki so v treh letih, kolikor je priporočeni interval med presejalnimi pregledi, opravile vsaj en pregled brisa materničnega vratu. Pregledanost je eden od glavnih procesnih kazalnikov, s katerim ocenjujemo uspešnost programa ZORA. Ciljna vrednost je vsaj 70 %.

V vaši občini **Ilirska Bistrica** je bila 3-letna pregledanost na dan 30. 6. 2022 **65,8 %**, kar je pod ciljno vrednostjo in pod slovenskim povprečjem. Med 212 občinami je to 188. največja pregledanost. Lansko leto je bila pregledanost v vaši občini 67,6 %, kar je bila 179. največja pregledanost med vsemi občinami.

DP Zora

ZDRAVSTVENI DOM ILIRSKA BISTRICA

AMBULANTA ZA NEOPREDELJENE ZAVAROVANE OSEBE

Ambulanta za neopredeljene zavarovane osebe prične z delom v mesecu februarju v novi stavbi Zdravstvenega doma Il. Bistrica v 1. nadstropju (Ambulanta družinske medicine 6). Ambulanta bo delovala po vnaprej določenem mesečnem razporedu, ki bo objavljen na spletni strani ZD Il. Bistrica <https://zdib.si/dejavnosti/ambulante-druzinske-medicine>.

Namenjena je vsem pacientom, ki trenutno nimajo izbrane osebnega zdravnika in katerih zdravstveno dokumentacijo (zdravstveni karton) smo prenesli v ambulanto za neopredeljene paciente.

Naročanje na pregled bo možno osebno ali po telefonu 05 29 27 172 v delovnem času ambulate ali prek spletnega obrazca za naročanje na pregled www.zdib.si.

Priporočamo, da vso potrebno dokumentacijo (stalne recepte, napotnice za kontrolni pregled, naročilnice ...) naročate prek spletnega obrazca za naročanje, ki je dostopen na www.zdib.si.

Podpis izbire opredelitve v ambulanto za neopredeljene zavarovane osebe boste lahko opravili ob prvem pregledu v ambulanti, zato vam samo v ta namen ni potrebno prihajati predhodno v ZD IB.

V ambulanti bodo delale vse zdravnice družinske medicine, ki so zaposlene v ZD Il. Bistrica.

DIABETOLOŠKA AMBULANTA

V ZD Il. Bistrica je januarja ponovno pričela z delom Diabetološka ambulanta; zdravnica je Jana Komel, dr. med. spec. internist. Diabetološka ambulanta je locirana v starem delu ZD v pritličju levo (nekdanja ambulanta dr. Lovrič). Telefonska številka ostaja nespremenjena 05 29 27 195.

Ambulanta dela vsak 1. in 3. petek v mesecu. Naročanje je možno v času delovanja ambulate oz. prek portala narocanje@zdib.si.

Vse paciente, ki želijo opraviti pregled, prosimo, da si priskrbijo novo veljavno napotnico, na osnovi katere bodo dobili datum pregleda. ●

USPEŠNO DELO BISTRIŠKIH DIABETIKOV

bovancem za konec za-
želeli obilo zdravja, saj
je to naše največje bo-
gastvo. Voščili smo jim
vesele božične prazni-
ke in srečno novo leto
z obljubo, da se spet
srečamo in malo pokle-
petamo, če ne prej, pa
zopet čez leto dni.

V našem *Društvu diabetikov Ilirska Bistrica* smo lepo zaključili jesensko-zimsko obdobje. Z Zdravstveno-vzgojnim centrom ZD Ilirska Bistrica smo organizirali šest srečanj na temo Sladkorna bolezen in zdrav način življenja. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo predvsem magistrici zdravstvene nege Dijani Godec za uspešno izvedena predavanja in delavnice. Predavanja so vključevala tudi teme s strani fizioterapevtke Petre Zrimšek in biopsihologinje Jasne Savič. Ob tej priložnosti se pristrčno zahvaljujemo ZD Ilirska Bistrica z željo po nadaljnjem in še tesnejšem sodelovanju.

V decembru mesecu je vodstvo društva tako kot vsako leto finančno poskrbelo za naše socialno ogrožene člane. Starejše in zveste člane našega društva nad 80 let pa je obdarilo s pozornimi darili zvestobe društvu, za kar je poskrbela gospa Marica Renko.

V *Društvu diabetikov Ilirska Bistrica* je kar 83 članov starih nad 80 let; od teh jih je nekaj v Domu starejših občanov, ki smo jih tudi obiskali. Moramo priznati, da so bili zelo veseli obiska dolgoletnega bivšega predsednika društva Ivana Bergoča in njegove soproge Venčke Bergoč. Za organizacijo v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica je poskrbela delovna terapevtka Vesna Bizjak, za kar se ji iskreno zahvaljujemo. Naši člani so bili zelo radovedni in jih je zanimalo, kaj se sedaj dogaja v društvu. Gospod Ivan jih je seznanil z delom in aktivnostim. V Domu starejših občanov smo se zadržali slabo urico in oskr-

Društvo diabetikov Ilirska Bistrica je aktivno čez celo leto, in sicer na balinarskem področju, ročnih delih in izvajanju redne telesne aktivnosti tako za člane kot tudi za nečlane našega društva. Informacijska pisarna društva na Bazoviški ulici 10 je odprta vsako sredo med 10. in 11. uro. ●

Viljem Grlj

KETTE ZDRUŽUJE

Lepo je, če na sorodnika, znanca ali prijatelja na njegov rojstni dan misliš, še lepše pa je, če ga obiščeš s šopkom rož, pa čeprav papirnatih.

19. januarja na rojstni dan Dragotina Ketteja je jutro na Premu dišalo po snegu. Do desetih, ko smo se na Premu v spominski sobi omenjenega poeta zbrali člani Literarnega društva Ilirska Bistrica, je sneg rahlo pobelil Kilovče, veliko več beline pa je bilo videti v Šembijah. Snežna pretnja je marsikoga ustavila od namere, da se pridruži ljubiteljem poezije v Kettejevi spominski sobi in z branjem njegovih ali pesmi drugih poetov počasti književnikov rojstni dan. Zbrala se nas je le peščica, kar dogodku ni zmanjšalo pomena. Člani literarnega

društva bi radi, da druženje ljubiteljev poezije na Kettejev rojstni dan v njegovi spominski sobi postane tradicionalni dogodek in obenem voščilo slavnemu slovenskemu književniku, s katerim se Bistričani tako radi kitimo. Več let je to počel gospod Vojko Čeligoj s skupinico osnovnošolcev s Prema in bližnjih vasi, ki so zelo radi sprejeli učiteljevo povabilo k sodelovanju.

»Prem sicer ni zaznamoval poeta,« je zapisal pred kratkim preminuli slavist Silvo Fatur, saj je v vasi živel le tri leta, je pa prav Dragotin Kette vpisal ime vasi na književni zemljevid najpomembnejših slovenskih pesnikov in ga ponesel po Sloveniji ter izven nje.

V svojih zgolj triindvajsetih letih življenja je pesnik prehodil izjemno dinamično pot. Bil je radožive, hudomušne narave, radoveden in ukažljen, predvsem pa velik optimist. Kljub številnim oviram, ki mu jih je postavljalo življenje, ni nikoli obupal. Tudi Literarno društvo Ilirska Bistrica združuje optimistične in ustvarjalne ljudi, ki si vsako leto postavijo jasne cilje delovanja in zlepa ne obupajo. Torej vas že sedaj vabimo ob letu osorej na Prem! ●

Jerica Strle,
članica Literarnega društva
Ilirska Bistrica

PODGRAD NA STARIH »KARTULINAH« (RAZGLEDNICAH) – RAZSTAVA V KNJIŽNICI MAKSE SAMSA

Na otvoritvi razstave *Podgrad na starih »kartulinah«* (razglednicah), ki jo je pripravil Karlo Vičič, je direktorica Knjižnice Makse Samsa mag. Damijana Hrabar v uvodu poudarila, da imajo v Knjižnici Makse Samsa obsežno zbirko razglednic občine Ilirska Bistrica, ki šteje preko 1000 enot, in ob tej priložnosti zaprosila vse občanke in občane Ilirske Bistrice, ki imajo stare razglednice, naj jih posodijo knjižnici, da jih digitalizira in tako poskrbi da bodo na razpolago tudi bodočim rodovom.

Karlo Vičič je ljubiteljski zbiratelj starih razglednic Podgrada že vse od svojih osnovnošolskih dni. Njegova zbirka obsega več kot 300 razglednic, preko 250 enot dokumentov (spričevala, rojstni listi, krstni listi in drugi osebni dokumenti), pa tudi gostilniške predmete tistega časa (kozarce, steklenice, točilne naprave ...). Svojo tedanjo zbirko je prvič predstavil leta 1972 v domači gostilni Pri Sotlarjevih, kjer je tudi delal kot natakar. Ker je v času službovanja v gostilni zaznal veliko zanimanje domačinov in turistov za preteklost, ga je to še bolj spodbudilo k nadaljnjemu zbiranju in dopolnjevanju lastne zbirke. Kot upokojenec se zadnjih nekaj let še bolj posveča ureditvi svoje zbirke in preučevanju dokumentov.

Na prireditvi *Podgrad na starih »kartulinah«* (razglednicah) je Karlo Vičič predstavil kratko zgodovino Podgrada. Skupaj z zgodovinarjem Ivanom Simčičem sta s projekcijo starih razglednic popeljala obiskovalce po Podgradu z začetkom v gostilni Pri Sotlarjevih, od koder prihaja gospod Vičič. Prisluhnili smo številnim zgodbam: zakaj so zgradili cerkev v Podgradu; zakaj so staro cesto premaknili bližje hišam; kako podjetne so bile podgrajske gospodične. Spoznali smo zanimiv predel Podgrada, ki se mu reče Mocete in za katerega je značilna zanimiva arhitektura hiš, ki so bile pokrite s slamo. Slišali smo tudi zanimive anekdote in prigode o podgrajskih veljakihi, med katerimi naj omenimo zdravnika Tomaža Bileka, ki je prišel v Podgrad iz

Češke in je bil prvi fotograf v Podgradu, ki je zaslužen za fotografije celotne izgradnje narodnega doma. Obiskovalci so z zanimanjem prisluhnili opisu o »kurijeri« (avtobusu) na liniji Trst – Reka. Gospod Vičič je povedal, da je bila že v času Avstro-Ogrske vzpostavljena avtobusna linija med Trstom in Reko. V času, ko so bili naši kraji pod Italijo, so po letu 1920 Italijani vpeljali avtobusno linijo Trst – Reka in Reka – Trst pod imenom Freccia del Carnaro – pušica Kvarner. Avtobus je vozil trikrat na dan, in sicer je odpeljal istočasno iz Trsta in z Reke, vožnja pa je trajala eno uro in 20 minut. Avtobusa sta se srečala v Podgradu v razmahu ene do dveh minut.

Na samem koncu prireditve nam je gospod Vičič predstavil razstavo, ki prikazuje razvoj Podgrada od začetka izdaje razglednic (pribl. 1873) vse do danes. V času Habsburške monarhije je kraj postal politično in upravno središče, zato je doživel največji napredek. Razglednice nam odstirajo čas, ko sta se v Podgradu odprli šola in pošta, zgrajen je bil narodni dom, zaradi česar se je dvignil nivo kulture, prebudili sta se nacionalna zavest in pripadnost narodu, v tem duhu pa tudi razvoj samega kraja. Za glasbeno popestritev na prireditvi sta poskrbeli Manca Komen Vičič in Lina Hofman. ●

Katarina Škrab

PREDSTAVITEV KNJIGE »SVET MED SNEŽNIKOM IN SLAVNIKOM MED DRUGO SVETOVNO VOJNO«

26. januarja smo imeli v Knjižnici Makse Samsa predstavitev knjige »Svet med Snežnikom in Slavnikom med drugo svetovno vojno« avtorice Vlaste Beltram. Prireditev smo pripravili v sodelovanju s Parkom Škocjanske jame in Pokrajinskim arhivom Koper (v nadaljevanju PAK).

Vlasta Beltram je zgodovinarica, ki je celo svojo delovno dobo oddelala v Pokrajinskem muzeju Koper kot kustosinja za novejšo zgodovino. V tem času je pripravila več kot 30 občasni in stalnih razstav, kot raziskovalka pa je objavila v strokovnem in drugem časopisju, pa tudi samostojno, okrog 70 naslovov na različne teme iz lokalne zgodovine (šolstvo, glasba, kultura, zdravstvo, 2. svetovna vojna in NOB, povojno obdobje).

Nekaj besed je na prireditvi spregovorila tudi direktorica PAK Nada Čibej, ki je poudarila, da je ta knjiga življenjsko delo Vlaste Beltram. Povedala je tudi, da je med pomembnejšimi dejstvi, da so podprli izdajo knjige, to, da vsebina

temelji na arhivskih virih, ki jih hranita PAK in Arhiv RS, ter na gradivu, ki ga hrani Pokrajinski muzej Koper. Knjiga nudi zelo natančne datacije dogodkov in njihovo rekonstrukcijo, ki temelji na zapisnikih, dopisovanjih, pričevanjih, osebnih spominih, ter številna imena oseb (znanih in manj znanih), ki so zaznamovale zgodovino teh krajev v vojnem obdobju.

Obiskovalci so zbrano prisluhnili besedam voditeljice Vesne Tomc Lamut, ki je tudi lektorica knjige, in podrobni predstavitvi avtorice Vlaste Beltram, ki sta nas skupaj popeljali skozi knjigi. V prvi knjigi najdemo med drugim tudi poglavje o kulturnem dogajanju v tistih časih, kjer je predstavljena ljudska literarna ustvarjalnost oz. ljudski pesniki in njihove pesmi. Pisali so o svojih težkih preizkušnjah, nekatere pesmi pa so bile napisane za trenutne potrebe proslav. V knjigi so tako objavljene pesmi Makse Samsa (Pesem domovini in Vasica Kuteževo) ter pesem Mami avtorice Milke Maljevac – Zdenke iz Kuteževega. Pesmi je na prireditvi doživeto recitirala Dragica Lipovšek.

Ob koncu prireditve se je avtorica knjige iskreno zahvalila vsem, ki so ji pomagali pri nastajanju knjige, zbiranju informacij in samem delu na terenu. Posebno zahvalo je namenila Elzi Ristovič in Mariji Gaberšnik, ki sta bili tudi med obiskovalci. ●

Katarina Škrab

Direktorica knjižnice mag. Damijana Hrabar je v pozdravnem nagovoru povedala, da je v letu 2022 v založništvu Pokrajinskega arhiva Koper izšel ponatis knjige, ki smo jo Primorci z veseljem in zanimanjem pričakali, kar dokazuje tudi to, da je prva naklada le v nekaj mesecih pošla in je tako pred nami že dopolnjen ponatis. Naslov knjige je *Svet med Snežnikom in Slavnikom med drugo svetovno vojno*. Dejansko gre za območje Brkinov, Bistriškega, Vremske doline, Čičarije in Malega Krasa, organizacijsko upravno pa ga označujemo kot nekdanje brkinsko okrožje, kasneje del južnoprimorskega okrožja. Monografija obsega dve obsežni knjigi (skupaj 640 strani). Prva obravnava narodnoosvobodilno in socialno-revolucionarno gibanje v nekdanjem brkinskem okrožju, druga pa je zbirka podatkov o dogajanju in akterjih v kar 113 krajih takratnega brkinskega okrožja.

PLANINSKI IZLETI ZA ODRASLE

V letu 2022 smo po mnogih letih v *Planinskem društvu Ilirska Bistrica* obudili planinske izlete za odrasle. Začeli smo v juniju s skromnimi pričakovanji, saj je vsak začetek težak. Do konca leta smo izvedli pet izletov različnih težavnosti, s čimer smo resnično zadovoljni.

Planinski izleti so namenjeni članom PD, ki ocenijo, da so zmožni opraviti vzpon, najavljen v vabilu. Izlete vodijo licencirani vodniki Planinske zveze Slovenije, ki skupino popeljejo na poznan teren in med izletom skrbijo za varnost udeležencev. Tempo hoje se vsakokrat prilagaja zmožnostim pohodnikov, saj je namen skupinskih izletov skupna osvojitve vrha, druženje, varnost udeležencev in najpomembnejše – povratek v dolino.

V letu 2022 smo tako osvojili precej različnih in atraktivnih ciljev. V juniju smo se podali na Velebit in prehodili del Premužičeve staze, v juliju na Jerebico (2126 m) in v avgustu na Kalško goro (2047 m). Jeseni, ko vremenske razmere niso več naklonjene obiskovanju visokogorja, smo izvedli izlet na Risnjak (1528 m) in zaključni izlet na domači Veliki Snežnik (1796 m), v katerega smo vključili tudi spoznavanje zimske gorniške opreme.

Pozitiven odziv nam je dal nov zagon za pripravo zanimivega programa izletov za leto 2023, v katerem je kar nekaj različnih tipov vzponov – od lahkih do zahtevnih.

Vabljeni k spremljanju naših novic na FB in spletni strani PD Snežnik Ilirska Bistrica: <https://pdsneznik.si/>.

Planinski pozdrav in vabljeni k udeležbi! ●

Datum	Cilj	Zahtevnost	Vodnik
12. 2. 2023	pridružitve PS Bazovica – kanjon reke Reke	lahka kopna tura	zbiranje prijav v ILB: Špela Kralj
18. 3. 2023	Maj (Nanos)	lahka zimska tura	Matjaž Lazar
2. 4. 2023	vrhovi nad Soriško planino	lahka zimska tura	Andrej Barovič
16. 4. 2023	Prijateljstvo brez meje – Trst	lahka kopna tura	zbiranje prijav v ILB: Ana Marija Tomšič
6. 5. 2023	Velebit – Alan	lahka kopna tura	Mirjana Brumnjak
17. 6. 2023	Kepa	zahtevna kopna tura	Luka Jankovič
22. – 23. 7. 2023	Kriški podi (2 dneva)	zahtevna kopna tura	Andrej Barovič
26. – 27. 8. 2023	Säuleck	zahtevna kopna tura	Aleš Poročnik
16. 9. 2023	po brezpotjih na Korošico	lahko brezpotje	Špela Kralj
14. 10. 2023	Babanski skedenj	lahka kopna tura	Domen Strle
november	Hahlić	srednje zahtevna kopna tura	Andrej Grlica
december	zaključni izlet		

LITOŽELEZNI NAGROBNI KRIŽ ŠTEFANA MAURIČA NA POKOPALIŠČU V HRUŠICI

Litoželezni nagrobni križi so na začetku 19. stoletja začeli naglo izpodrivati lesene. Večinoma so bili izdelani serijsko, vendar je bil napis ali kak drug detajl večkrat ulit individualno. Običajno je tak križ vsajen v kamnit podstavek v obliki priskekane piramide ali redkeje kvadra.

Na pokopališču v naselju Hrušica pri Ilirski Bistrici so se skoraj v celoti ohranili štirje litoželezni nagrobni križi, od tega trije serijske izdelave češko-moravske provenience, dva odlitka

z reliefom treh žalujočih sv. žena (Marij) v spodnjem delu sta identična.

V kamnit blok vstavljen nagrobni križ, ki stoji tik ob cerkvi sv. Krizogona iz leta 1647, pa je bil ulit individualno. Gre za monolitni križ višine 122 cm s poudarjeno profilirano obrobo. Kraki se končujejo s perforiranim trolistom z brstičema v notranjem delu, spodnji del vertikalnega kraka ima nizko bazo. Kraki so dovolj široki za napis (ki je sicer običajno na aplikaciji – napisni tablici): *TUKEJ. / POČIVA / ŠTEFAN MAURIČ / IZ HRUŠICE. HIŠNA. ŠT. 18 UMRLE. / 22. SEPTMBRA 1862 SVOJE / STARO / STI / 72 LET / BIL / JE / OČE / 7. / OTROK / BOG / MU / DAJ / VEČNI / MIR / IN / POKOJ.* Med napisom je lobanja s prekrizanimi kostema, na koncu besedila je velika, poševno postavljena peščena ura. Oba reliefi simbolizirata minljivost.

Križ je lep izdelek umetniškega liva in je bil najverjetneje ulit v livarni Dvor pri Žužemberku. Primerljiv je s sočasnimi nagrobnimi križi, za katere se ve, da so bili izdelani tam. Omenimo nagrobni križ stolnega vikarja v Ljubljani ter dekana v Gorjah in Trebnjem Janeza Strela (+ 1847), ki je hranjen v Dolenjskem muzeju Novo mesto, in temu identičen križ Rosalie Murgel (+ 1847) na pokopališču v Šmihelu pri Novem mestu (napis v nemškem jeziku) ter nedavno obnovljen t. i. Fužinarski oz. Levičnikov križ (v. 201 cm) v Železnikih iz leta 1846. Na Strelovem in Levičnikovem križu je napis v slovenskem jeziku, na Levičnikovem v pisavi bohoričici. Ta križ velja po izročilu za izdelanega v Karlovcu, vendar relief muskulturnega genija z navzdol obrnjeno baklo nedvomno priča o tem, da gre za izdelek livarne Dvor. Tovrstni geniji so sodili v železni repertoar dvorske livarne, če omenimo vsaj litoželezna nagrobna spomenika bratov pl. Lichtenberg ob župnijski cerkvi v Starem trgu pri Ložu in nagrobni križ Ignaca Šušteršiča v Dolenjskem muzeju Novo mesto.

Napisi na litoželeznih nagrobnih ploščah in stelah so do druge polovice 19. stoletja skoraj izključno nemški in latinski. Na nagrobnih križih dvorske livarne se napisi v slovenščini pojavijo nekoliko prej, in sicer že v 1. polovici stoletja – taka sta tudi zgoraj navedena primerka. Križ s slovenskim napisom v Hrušici pa je bil ulit 1862 oz. kmalu zatem. ●

Simona Kermavnar

JEZIKOVNI NASVETI 1

VALENTINOV V JEZIKU

Nekateri boste zamahnili z roko in si mislili, kako zelo sem »pocukrana«, da opevam valentinovo, ampak sem prepričana, da na valentinovo oz. praznik zaljubljenih še niste pogledali z jezikovnega in etnološkega stališča.

Katera trditev o valentinovem ne drži?

Ime praznika Valentinovo zapisujemo z veliko začetnico. Slovenska različica valentinovega je gregorjevo. Slovencem za valentinovo ni preveč mar. Valentinovo je povezano z godom sv. Valentina.

Valentinovo – od kod, kdaj in zakaj?

O pravem izvoru valentinovega obstaja veliko legend, med katerimi je najbolj poznana tista o krščanskem duhovniku

Valentinu iz 3. stoletja, ki je kljub cesarjevi prepovedi poročal mlade vojake. Poroke in zaroke je cesar z odlokom prepovedal, češ da odvrčajo pozornost vojakov. Požrtvovalnega Valentina je cesar čez čas zaprl v ječo, v kateri je Valentin spoznal ječarjevo hčer. Tik pred usmrtnitvijo ji je z barvo, iztisnjeno iz vijolic, napisal ljubezenski sonet.

Valentinovo in sv. Valentin

Požrtvovalni Valentin je bil zaradi požrtvovalnosti posvečen v svetnika, goduje pa 14. februarja. Na Slovenskem je bil Valentin znanilec pomladi, iz česar izhaja rek: »Valentin prinese ključ do korenin«. V sodobnem svetu je valentinovo izgubilo prvotni pomen, saj večino iz-

ložb preplavijo srčki, bombonjere, ideje za večerjo v dvoje, sveče, medvedki ...

Valentinovo z veliko ali malo začetnico?

Marsikdo bi valentinovo zapisal z veliko začetnico po analogiji Prešernov dan, Marijino vnebovzetje.

Slovenski pravopis nam narekuje, da poimenovanja praznikov, kot so jurjevo, jožefovo, silvestrovo, gregorjevo, valentinovo, zapisujemo z malo začetnico, saj so ta imena v resnici samostalniki, nastali iz pridevnikov (god sv. Valentina, god sv. Martina).

Katera rešitev v uvodu je bila napačna?

Zdaj zagotovo že veste, katera trditev v uvodu članka je bila napačna – imeni praznikov valentinovo in gregorjevo zapisujemo z malo začetnico.

Za konec članka naj z vami delim še ljubezensko misel Rumija: »Iskati pot do ljubezni z razumom je prav tako nesmiselno kot iskati sonce s svetilko.«

JEZIKOVNI NASVETI 2

RABA ZAIMKOV VSE IN VSO

Se vso leto veselite prihoda pomladi? Ali vam kidanje snega na dovozu pokvari vse jutro?

V zgornjih primerih sem se malce poigrala z rabo zaimkov vso/vse. Menite, da sem ju uporabila pravilno?

Ves ali vso?

Poglejmo si najprej pravilen sklanjatveni vzorec za samostalnike srednjega spola.

SKLON	OBLIKA
imenovalnik	vse (leto)
rodilnik	vsega (leta)
dajalnik	vsemu (letu)
tožilnik	vse (leto)
mestnik	o vsem (letu)
orodnik	z vsem (letom)

Kot vidimo, se pred imenovalnikom in tožilnikom samostalnikov srednjega spola uporablja zgolj zaimek vse.

Tako imamo še:

vse jutro (in ne vso jutro),

vse življenje (in ne vso življenje),
vse poletje (in ne vso poletje),
vse mleko (in ne vso mleko),
vse blago (in ne vso blago) itd.

Zaimek vso pa lahko brez slabe vesti uporabljamo pred samostalniki ženskega spola.

Poglejmo si nekaj primerov.

Vso steno je pobarval vijolično.

Z vso močjo je udaril snežaka.

Vso noč si je brisal nos.

Zapomnite si!!

Bistveno je, da ugotovimo, katerega spola je samostalnik, ki ga želimo uporabiti.

Kratek preizkus znanja – vse ali vso

Zdaj pa je čas, da preverite svoje znanje. Pred vami je kratek test. Katera možnost je pravilna?

1. Kokoški je izpadlo vso/vse perje.
2. Boško je kričal na vso/vse grlo.
3. Pijača mu je vzela vso/vse razsodnost.
4. Pes je iz gozda pregnal vso/vse divjad.
5. Minilo jo je vso/vse veselje.

Če naletite na kakšen trd oreh v zvezi z rabo jezika, mi pišite na troj3@gmail.com. ●

Tamara Rojc, prof. slovenščine

BISTRŠKI ODMEVI – JANUAR 2023

TORTA ZA STOTO RAZSTAVO

Pumpa bar Knežak je pred kratkim gostil prav nenavadno otvoritev fotograf-ske razstave Fotokluba Sušec, ki je bila povezana z mnogimi številkami.

Obiskovalci so se zbrali, da bi ob zaključnem ex tempore Snežnik 2022 prisostvovali podelitvi šestih diplom in enakemu številom priznanj ter otvoritvi razstave s 31 najboljšimi fotografijami po izboru tričlanske strokovne žirije.

To je bil že enajsti ex tempore. Na njem je sodelovalo 29 fotografov, ki so oddali 215 fotografij na temi *Prosto* in *Drevo*. Prisotni so si na velikem platnu ogledali zanimivo projekcijo vseh sprejetih del.

V temi *Prosto* je najboljšo fotografijo posnel Stojan Gorup iz FK Žarek Sežana, tik za njim pa sta se postavila Petra Spetič iz FK Sušec in Simon Rebula iz Sežane. V temi *Drevo* so se najbolj izkazali Lan Orožim iz Šempetra v Savinjski dolini, Irene Lorget iz Izole in Bogdan Čok iz Sežane. V obeh temah so bila podeljena tudi priznanja, in sicer so jih prejeli: Anže Štrajnarj, Sonja Prosen, Anika Udovič (vsi iz FK Sušec), Miran Orožim iz Šempetra in Cvetka Šemrov ter Stojan Gorup iz Sežane.

Fotoklub Sušec, ki je lansko leto prejel občinsko priznanje, se lahko pohvali z mnogimi razstavami, s katerimi je gostoval v različnih avlah, dvoranh in ga-

lerijah v domači občini in mnogih krajih izven nje. Razstava v Knežaku pa je bila posebna zato, ker je bila stota po vrsti. 25 razstav je bilo postavljenih v lokalu Štirna, 75 pa v prej omenjenem Pumpa baru, zato smo se vsi prisotni razveselili velike in okusne torte.

Razstava bo še nekaj časa na voljo za ogled. ●

IŠ, FKS

Foto: Petra Spetič

»ZAVOD DOBRA POT« NAPOVEDUJE DRUGO VSESLOVENSKO AKCIJO BELEŽENJA SPOMINOV STAREJŠIH

Zavod Dobra pot iz Brkinov že vrsto let osvešča o naravni in kulturni dediščini ter skrbi za njuno ohranjanje. To leto že drugič zapored prireja vseslovensko akcijo beleženja spominov starejših, ki bo izvedena s pomočjo nagrajene aplikacije »Zapisi spomina«. K sodelovanju želijo pritegniti starejše in mlajše iz vse Slovenije in zbrati čim več pričevanj starejših.

Starejši so zakladnica izkušenj in spominov, s svojimi zgodbami nam dajejo uvid v prenekatero življenjsko modrost, če jim le prisluhnemo. Žal pa se v današnji družbi mnogi znajdejo v okoliščinah, ko ne morejo izkoristiti svojega potenciala, saj se soočajo z osamljenostjo in odrinjenostjo na rob. Po drugi strani so tu mladi, ki izgubljajo stik z dediščino, svojo identiteto, preteklostjo. Vrzal med generacijami se pogloblja.

Prav te problematike se loteva *Zavod Dobra pot*, ki je leta 2021 razvil aplikacijo *Zapisi spomina*, ki omogoča beleženje in objavljanje spominov starejših o najrazličnejših vidikih življenja v preteklosti. Aplikacija je lani prejela prestižno nagrado Sveta Evrope in Evropske komisije v sklopu pobude *Zgodbe Dnevov evropske kulturne dediščine* in se uvršča v sam vrh inovativnih projektov s področja dediščine na evropski ravni. Zavod želi z inovativnim povezovanjem tradicionalnega (izročila) in sodobnega (digitalno orodje) povezati generacije, okrepiti vezi med njimi in starejše

vključiti na način, ki jim je najbližji – s pripovedovanjem zgodb o njihovem življenju.

Da bi v beleženju spominov znova povezali celotno Slovenijo in spomnili na to, kako pomembni nosilci izročila so starejši, zavod med 15. in 29. marcem 2023 organizira že drugo vseslovensko akcijo beleženja spominov z naslovom *Zapišimo spomine!*. V lanskem letu se je v akcijo vključilo več kot 100 posameznikov in okoli 20 ustanov iz 11 slovenskih regij, ki so s skupnimi močmi poskrbeli za ohranitev kar 72 zgodb starejših. V letošnjem letu organizatorji računajo na še širšo udeležbo.

V pobudi lahko sodeluje vsak, in sicer kot pričevalec (starejši, ki bi podelil svoje spomine) ali zapisovalec (tisti, ki bi spomine starejših zabeležil oz. vnesel v aplikacijo). K sodelovanju vabijo tudi šole, nevladne organizacije, lokalna društva in druge ustanove – skratka vse, ki imate radi dediščino in vam je mar za to, da se zgodbe in spomini ohranijo.

Do več informacij o pobudi lahko dostopate prek spodnje QR kode, v primeru vprašanj pa se obrnite na info@dobra-pot.si.

Vabljeni, da se vključite in prispevate svoj delček k ohranjanju naše skupne dediščine.

O ORGANIZATORJIH

Zavod Dobra pot je zavod za kulturo in sonaravno delovanje iz Brkinov, ki je bil ustanovljen z željo po zaščiti naravne in kulturne dediščine na svež in inovativen način. Zavod že osmo leto prireja izobraževanja, delavnice in usposabljanja za splošno javnost ter razvija programe za podeželsko mladino. S svojimi aktivnostmi si prizadeva naslavljati aktualne družbene izzive ruralnega okolja in odgovoriti na zaznane potrebe kraško-brkinskega, pa tudi širšega slovenskega prostora. V dediščini vidi izreden potencial za trajnostno in sonaravno pot v prihodnost, zato se intenzivno usmerja tudi v projekte za aktualizacijo, popularizacijo in v sodobnem času nujno digitalizacijo kulturne dediščine. Na podlagi dosedanjih dosežkov ekipa zavoda vedno znova ugotavlja, da je dediščina odlično orodje za povezovanje in opolnomočenje skupnosti. ●

Povezave

Aplikacija *Zapisi spomina*: <https://zapisi-spomina.dobra-pot.si/>

Več o vseslovenski akciji beleženja spominov: <https://zapisi-spomina.dobra-pot.si/vsa>

Prijavnica: <https://tinyurl.com/yzzxwh68>

"ZAPIŠIMO SPOMINE!"
15.-29. marec 2023

»VOŠČILNA ZNAMKA LJUBEZEN« NASTALA NA OSNOVNI ŠOLI ANTONA ŽNIDERŠIČA

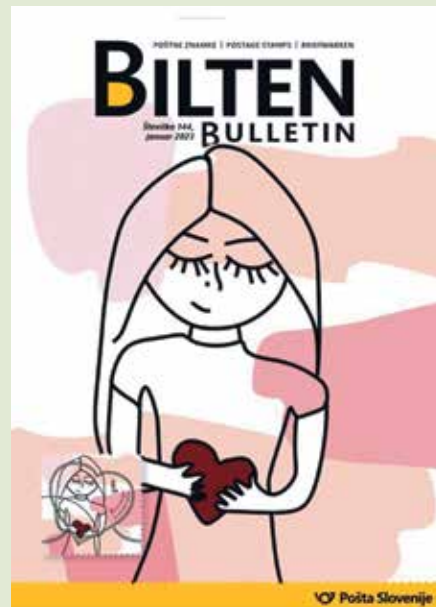
Izšla je prva številka Biltena Pošte Slovenije in v njem so predstavljene nove slovenske znamke. Seveda so tudi tokrat pripravili voščilno znamko v obliki srca, ki je namenjena praznovanju valentinovega, gregorjevega oz. praznovanju ljubezni. Ljubezen je ... pač ljubezen – brezkončna, povsod opevana, iskana – prav tako kot znamke v obliki srca.

Tokratna znamka srca pa je malo drugačna in prav posebna, saj je motiv na znamki prispevala učenka Manca Šestan iz OŠ Antona Žnideršiča pri mentorici Damjani Benigar Kaluža. Srce v kvadratu je v velikosti 44,00 x 44,00 mm, izdana pa je v mali poli z desetimi znamkami. Natisnjena je na papirju Tullis Russell Chancello na Nizozemskem. Znamka nosi datum izida 27. 1. 2023 in jo bo možno kupiti še celo leto. Poleg »voščilne znamke ljubezen« je na voljo tudi žig prvega dne in voščilna kuverta.

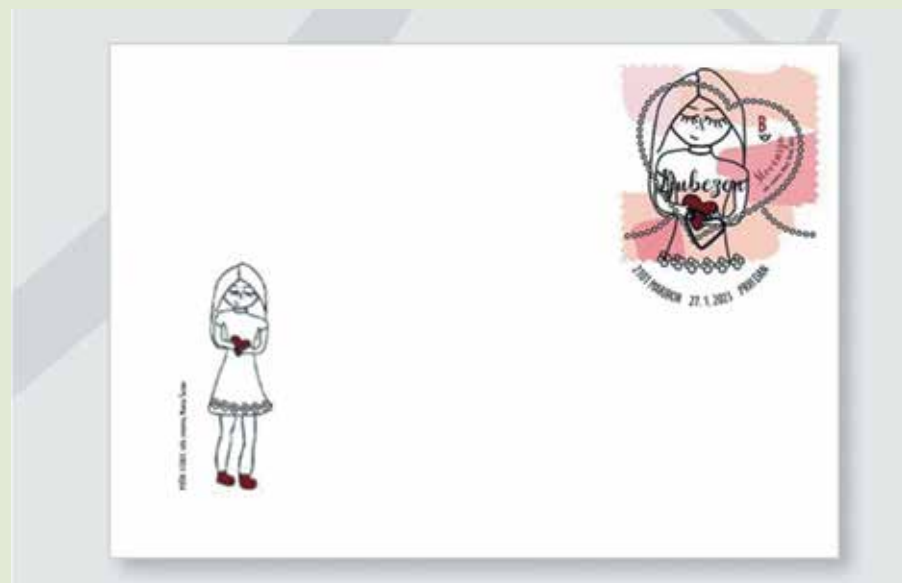
Oblikovalka VILLA CREATIVA, ki tudi sicer oblikuje pošne znamke, si je tokratni motiv zamislila po risbi otroka in povabila mentorico k sodelovanju. Ta se je v lanskem šolskem letu odzvala s svojimi učenkami in učenci. Nastale so čudovite risbe o

ljubezni, izbrana pa je bila risba »deklice s srcem« avtorice Mance Šestan.

Risbo je Manca opisala mentorici takole: »Naslikala sem sebe v iskanju ljubezni in s srčkom v roki želela povedati, da sem jo tudi našla. Ob nastanku slike sem razmišljala, kako bi bilo, če bi to bila jaz. S flomastrom sem narisala pomembne stvari, s svinčnikom pa samo sence. Ob

slikanju sem se počutila zelo dobro, saj rada rišem. Ljubezen zame pomeni ljubezen do narave, rastlin (zato na oblekici rože), pa tudi ljubezen do živali.

Ljubezen je tudi sreča in zadovoljstvo, prijaznost do ljudi in odnos do lepega. Ljubezen je družina in varno zatočišče v njej. Deklica drži zaprte oči, ker uživa v tem, da je našla ljubezen, ki jo je iskala. Čevljičke pa sem pobarvala z rdečo, ker si želim, da bi se ob vsakem koraku ljubezen širila. Sliko bi dala na temno sivo podlago in v rdeč okvir, podarila pa bi jo mami za rojstni dan. Mislim, da bi jo postavila na kuhinjski pult, tja si mama položi pomembne stvari.«

Draga Manca, iskrene čestitke! Zelo sem ponosna nate! ●

Damjana Benigar Kaluža

DELO V TELEVIZIJSKEM IN GLASBENEM STUDIJU

Dijaki četrtega letnika programa tehnik računalništva so imeli v torek, 7. 1. 2023, projektni dan *Delo v televizijskem in glasbenem studiu*, v okviru katerega so se seznanili z multimedijskimi vsebinami in spoznali, kaj vse se skriva v zaku-

lisju glasbene in televizijske produkcije. Ogledali so si prostore lokalne televizije TV Galeja in obiskali glasbeni

studio podjetja Madd, d. o. o., kjer so preizkusili snemalne tehnike in studijsko video ter glasbeno opremo. V televizijskem studiu so se v vlogah voditelja in intervjuvanca postavili pred kamero ter posneli intervjuje. V glasbenem studiu pa so posneli dialoge, ki jih bodo v šoli obdelali v radijski oglas za oglaševanje informativnega dne.

Za realizacijo projektnega dne se zahvaljujemo Srečku Kovačiču in Milošu Valenčiču, ki nas vsako leto gostita v svojih prostorih. ●

Gimnazija Ilirska Bistrica

Datum	Kje?	Dejavnost	Opis dejavnosti
17. in 18. 2. 2023	Gimnazija Ilirska Bistrica	Informativni dan	
24. 2. 2023	Gimnazija Ilirska Bistrica	Večer na Gimnaziji Ilirska Bistrica: Rockerska prizorišča	Pogovor z antropologom dr. Rajkom Muršičem in druženje ob dobri glasbi V času, ko se zdi, da so spletna omrežja nadomestila neposredno komunikacijo med mladimi, da se družba vedno bolj individualizira, ko imajo mladi vedno več različnih težav, se bomo dotaknili pomena skupinskega preživljanja prostega časa v vrstniških skupinah. Mladinska prizorišča omogočajo izražanje kreativnosti, pridobivanje različnih veščin, druženje. Poskušali bomo ugotoviti, kakšen je njihov vpliv na mladostnike in tudi na širše družbeno dogajanje.
22. 3. 2023	Dom na Vidmu	Kulturni večer v Domu na Vidmu	Važno je imeti karto (literarno-dramski večer) Interpretacija pesniškega in dramskega besedila v izvedbi dijakov
12. 4. 2023	Dom na Vidmu	Z Gimnazijo Ilirska Bistrica po zgodovinskih poteh naših krajev: Prihod Slovanov	Na predavanju bodo predstavljene značilnosti poznega antičnega obdobja in naselitev Slovanov. Dotaknili se bomo jezikovne podobe časa in prvih zapisov v zgodnji slovenščini. (izvedba: profesorji Gimnazije Ilirska Bistrica)
21. 4. 2023	Gimnazija Ilirska Bistrica	Večer na Gimnaziji Ilirska Bistrica: Noč knjige in kulinarik	V noči knjige bomo k branju in poslušanju literature povabili člane Literarnega društva Ilirska Bistrica, dijake in vse navzoče. Posebna gostja večera bo mojstrica kulinarike Slavica Smrdel, ki bo skupaj z našimi dijaki pričarala nekaj skrivnosti iz kuharskih knjig.
26./27. 4. 2023	Gimnazija Ilirska Bistrica	Lan party	Večer ljubiteljev e-iger (izvedba: profesorji Gimnazije Ilirska Bistrica)

NOČ EKSPERIMENTOV

V petek, 27. 1. 2023, je od 18. ure naprej na Gimnaziji Ilirska Bistrica potekala Noč eksperimentov. Raziskovalci, ki sodelujejo v projektu Evropska noč raziskovalcev, in profesorji Gimnazije Ilirska Bistrica so za dijake, osnovnošolce in druge zunanje obiskovalce pripravili vrsto delavnic in eksperimentov.

Raziskovalci Biotehniške fakultete iz Ljubljane so predstavili nova spoznanja o človeški ribici, ki so lahko v pomoč človeku in ribici, raziskovalci Naravoslovnotehniške fakultete iz Ljubljane pa so spregovorili

li o evolucijski zgodovini človeškega telesa in značilnostih posameznih organov ter njihovih funkcij. Ob razstavi VAZ (Vzhodnoazijska zbirka v Sloveniji) smo z raziskovalko Filozofske fakultete iz Ljubljane spoznavali vzhodnoazijsko živalsko simboliko. S profesorji Gimnazije Ilirska Bistrica pa smo po večerji izkusili še dejavnosti eksperimentalne kemije in izdelali svoj TikTok videoposnetek. ●

Dijaki Gimnazije Ilirska Bistrica

PRVA POMOČ ZA PSA

Veterinarska ambulanta Vetris

pon.- pet.: 8.00–18.00, sob.: 8.00–12.00

24/7 dežurstvo za velike in male živali

08 200 69 60

VSEBINA

- ZDRAV PES
- FIKSACIJA PSA
 - PRAKTIČNO: DIY NAGOBČNIK
- POŠKODBE
 - PRAKTIČNO: DIY OPORNICA
 - PRAKTIČNO: OBVEZA
- KRVAVITVE
 - PRAKTIČNO: KJE SO VELIKE ŽILE?
- ŠOK
- OŽIVLJANJE
 - PRAKTIČNI PRIKAZ
- ZLOMI/IZPAHI/IZVIN
- POŠKODBE OČI
- TOPLOTNI UDAR/PODHLADITVE
- KOMPLET PRVE POMOČI
- KDAJ JE NUJEN OBISK VETERINARJA?

ZDRAV PES

Zdrav pes je živahen, normalno ješč, z normalnim odvajanjem izločkov iz telesa.

NORMALNI VITALNI PARAMETRI PSA

TELESNA TEMPERATURA	38–39°C – merimo v danki
FREKVENCA SRCA – male pasme	70–180 utripov/minuto
FREKVENCA SRCA – velike pasme	60–160 utripov/minuto
FREKVENCA DIHANJA – male pasme	30 vdihov/minuto
FREKVENCA DIHANJA – velike pasme	20 vdihov/minuto
BARVA SLUZNIC	rožnate, vlažne, CRT=2 s

BOLEČINSKE DIAGNOSTIČNE TOČKE

- A: vnetje ušes
- B: zobni ognojek, paradontitis
- C: vnetje žrela
- D: artritis, izpad medvretenčne ploščice
- E: vnetje in/ali okužba paranalnih žlez
- F: artritis kolčnega sklepa, displazija kolkov
- G: vnetje mehurja ali zapora sečnice
- H: bolečina v trebuhu – tujek, vnetje potrebušnice, zaprtje
- I: vnetje jeter ali trebušne slinavke
- J: vnetje popljučnice
- K: perikarditis, endokarditis
- L: artritis, burzitis komolčnega sklepa
- M: artritis ramenskega sklepa
- N: tujek, cista ali prenesena bolečina iz: l, m, k ali d
- O: tujek, cista ali prenesena bolečina iz: p, f, g, d
- P: izpah pogačice, pretrgane kolenske vezi
- R: vnetje ledvic

Pritiskanje na te točke povzroča bolečino, ki je lahko odziv na nekatera bolezenska stanja.

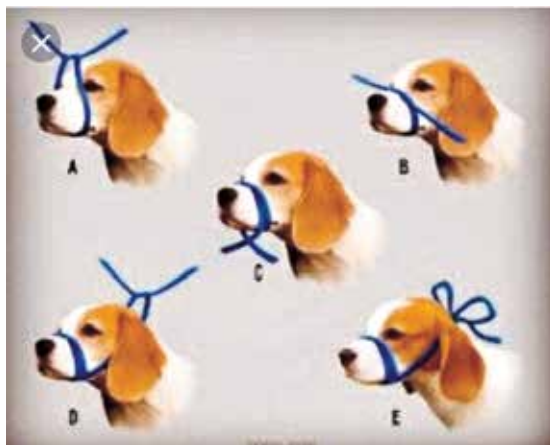
FIKSACIJA PSA

Ranjen pes zaradi bolečine in strahu reagira drugače in je lahko nevaren celo lastniku.

- Približamo se počasi.
- Natakne mu nagobčnik, razen če sumimo na poškodbo dihalnih poti.
- Če je nemiren, ga na kratko privežemo na statičen objekt.

Če nimamo nagobčnika, ga naredimo sami iz povoja.

POŠKODBE

Po prvem stiku z rano je pomembno, da jo obdržimo vlažno, čisto in pokrito do končne oskrbe.

S curkom vode ali pinceto odstranimo vse večje dele umazanije in tujke.

Rano polijemo s fiziološko raztopino in jo zaščitimo s sterilno gazo ter povijemo s povojem.

Krvavitve ustavljamo s kompresijsko obvezo, tako da ustvarimo neposreden pritisk na samo rano.

Povoj mehko podložimo z vato.

Ugrizne rane dobro izperemo, najbolje z milno mešanico, v okolici vbodnih mest odstranimo dlako in razkužimo.

Velikih tujkov (palic), ki so zapičeni v prsni koš, dimlje, pod pazduho, trebuh, **ne odstranjujemo** (zaradi možnosti izkrvavitve in/ali povzročitve večjih poškodb)!

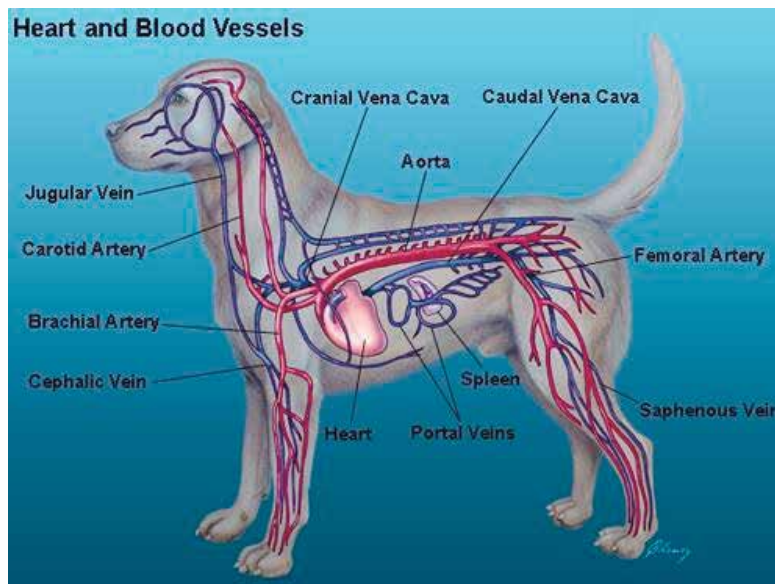

KRVAVITVE

Krvavitve delimo na arterijske, venske in kapilarne ali po mestu nastanka na notranje in zunanje.

ARTERIJSKA KRVAVITEV teče pulzirajoče, je svetlejša.

VENSKA in **KAPILARNA** kri je temnejša in teče počasneje.

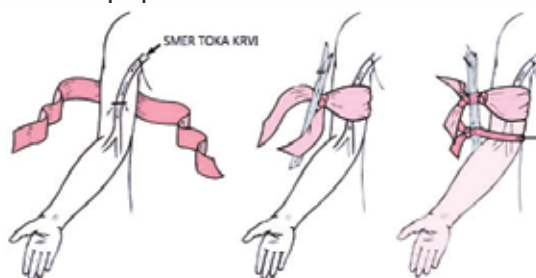

KRVAVITVE

Približno 10 % telesne teže psa predstavlja njegova kri.

Zunanje krvavitve poskusimo ustaviti s kompresijskimi obvezami, ki naj bodo široke in ne pretesne. Naj ne pritiskajo neposredno na kost, saj lahko povzročijo ohromelost zaradi poškodb živcev.

Ogrožajoče krvavitve (na repu ali okončinah) ustavljamo s Esmarchovo prevezo, ki jo postavimo nad mesto krvavitve in vsakih 20 minut popustimo za 20 sekund.

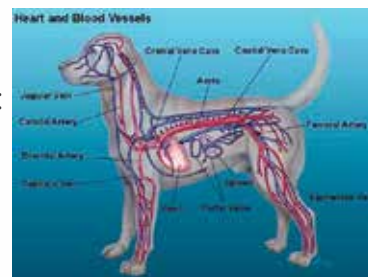
ESMARCHOVA PREVEZA

1. UD NAD RANO OVJEMO S TRIKOTNO RUTO ALI KOSOM OBLAČILA.
2. NA VOZEL POLOŽIMO PODOLGOVAT TRD PREDMET, NPR. PALICO, IN NAREDIMO ŠE EN VOZEL.
3. PALICO VRTIMO IN S TEM ZATEGUJEMO PREVEZO.
4. PALICO PRIVEŽEMO V NOVEM POLOŽAJU.

KRVAVITVE

Močne krvavitve ustavljamo s pritiskom na:

- stegensko arterijo,
- nadlaktno arterijo,
- repno arterijo,
- vratno arterijo.

Krvavitev iz nosu ustavimo z ledenim obkladkom na nosu.

Dog Nose Bleeding
Possible Causes & First Aid Treatment

CAUSES	FIRST AID TREATMENT
• Foreign objects in the nose • Nasal infections • Head trauma • Blood-clotting disorders • Nasal cancer	• Put an ice pack on the dog's muzzle • Elevate the dog's head • Keep the dog calm
HOMEOPATHIC REMEDIES	
• Arnica • Ferrum phosphoricum • Hamamelis	

KRVAVITVE

Kazalci notranjih krvavitev:

- blede sluznice,
- slaboten in počasen ali pohitren pulz,
- pospešeno dihanje,
- plašen pogled,
- drhtenje in naježenost dlake.

NORMALNI VITALNI PARAMETRI PSA	
TELESNA TEMPERATURA	38 – 39°C – merimo v danki
FREKVENCA SRCA – male pasme	70 – 180 utripov/minuto
FREKVENCA SRCA – velike pasme	60 – 160 utripov/minuto
FREKVENCA DIHANJA – male pasme	30 vdihov/minuto
FREKVENCA DIHANJA – velike pasme	20 vdihov/minuto
BARVA SLUZNIC	rožnate, vlažne, CRT = 2s

@pustjeprsu

Program prireditev

PUST JE PRŠU

v Ilirski
Bistrici

www.visitilirskabistrica.si

16. 2. ob 19.00

predaja oblasti Pustu
z ansamblom Od buata
šotor v Parku Nade Žagar

18. 2. ob 16.00

otroško pustovanje
in izbor najlepše
družinske maske
šotor v Parku Nade Žagar

18. 2. ob 21.00

ples v maskah
z ansambloma Akordi in Direkt
šotor v Parku Nade Žagar

19. 2.
ob 14.00

26. pustna povorka

po ulicah Ilirske Bistrice

rajanje
z ansamblom Osminka
šotor v Parku Nade Žagar

Zdaj ne trpiš več, draga.
Zdaj počivaš.
Kajne, sedaj te nič več ne boli.
A svet je mrzel, prazen,
opustošen za nas,
odkar te več med nami ni.

(S. Makarovič)

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 84. letu sklenila naša draga sestra in teta

MIRA MATIKA

(27. 1. 1939 – 13. 1. 2023)
iz Podbež, stanujoča v Izoli.

Ob boleči izgubi se srčno zahvaljujemo vsem, ki ste skupaj z njo stopali skozi življenje, jo spoštovali in imeli radi. Naše hvaležne misli naj dosežejo vse, ki ste z nami delili bolečino izgube in nam namenili tople besede sožalja in tolažbe, jo pospremili na poslednjo pot, darovali cvetje, sveče in svete maše.

Draga Mira, težko je napisati, kako zelo te bomo pogrešali! Ni besed, ki bi nas potolažile, in ni solza, ki bi oprale bolečino. So le dragoceni spomini na čas, ki smo ga preživeli skupaj. Tvoja dobrot in tvoj nasmeh bosta za vedno ostala v naših srcih.

**Žalujoči: sestre Valerija, Albina, Marija
in Marta z družinami**

ANKETA

INTERES PO NAJEMU STANOVANJA V OBČINI ILIRSKA BISTRICA

QR kodo za izpolnjevanje na mobilnih napravah

Občina Ilirska Bistrica je pričela v sodelovanju s Stanovanjskim skladom Republike Slovenije z dejavnostmi za gradnjo stanovanj na območju Pod hribom na lokaciji nekdanje Tovarne organskih kislin v Ilirski Bistrici.

Predvidena je izgradnja dveh večstanovanjskih objektov. Za potrebe projektiranja občina potrebuje informacije o številu in velikosti stanovanj, ki bodo prispevale k oblikovanju ustrezne vrste in velikosti neprofitnih stanovanj.

Naprašamo občanke in občane občine Ilirska Bistrica, ki imajo v prihodnjih letih interes za najem neprofitnega stanovanja v Ilirski Bistrici, da izpolnijo objavljeno anketo in jo pošljejo do petka, 28. 2. 2023.

Izpolnijo jo lahko na spletni povezavi <https://www.lka.si/a/d811a6e4> ali pa jo posredujejo po pošti na naslov Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica. Možna je tudi oddaja v sprejemni pisarni Občine Ilirska Bistrica ali skenirano na e-naslov: obcina.ilirska-bistrica@ilirska-bistrica.si.

Občina Ilirska Bistrica bo na podlagi rezultatov ankete ugotovila interes po najemu stanovanj v občini Ilirska Bistrica.

Hvala za sodelovanje in lepo pozdravljeni!

ANKETA INTERES PO NAJEMU STANOVANJA V OBČINI ILIRSKA BISTRICA

Na anketo odgovarjate tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom pri zastavljenem vprašanju oz. na način, kot je navedeno v oklepaju.

Ali ste trenutno interesent/-ka za najem neprofitnega stanovanja?

- a) Da.
- b) Ne.

Če ste odgovorili z NE, sprašujemo, ali boste v naslednjih petih letih interesent/-ka za najem neprofitnega stanovanja?

- a) Da.
- b) Ne.

Ali ste trenutno interesent/-ka za najem profitnega stanovanja?

- a) Da.
- b) Ne.

Če ste odgovorili z NE, sprašujemo, ali boste v naslednjih petih letih interesent/-ka za najem profitnega stanovanja?

- a) Da.
- b) Ne.

Kakšno je število članov vašega gospodinjstva, ki so zainteresirani za skupni najem neprofitnega stanovanja? (Obkrožite se črka pred številom članov vašega gospodinjstva.)

- a) 1-člansko
- b) 2-člansko
- c) 3-člansko
- d) 4-člansko
- e) 5-člansko
- f) 6-člansko

Občina Ilirska Bistrica je zadnji razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem objavila dne 17. 12. 2021.

Ali ste se nanj prijavi?

- a) Da.
- b) Ne.

Če ste odgovorili z DA, sprašujemo, ali ste se uvrstili na seznam upravičencev za dodelitev neprofitnega stanovanja, izdelanega na podlagi javnega razpisa, objavljenega dne 17. 12. 2021?

- a) Da.
- b) Ne.

Prednostne kategorije (Obkroži se črka pred trditvijo, ki velja za vas.)

- a) Smo mlada družina (starost obeh staršev do 35 let).
- b) Sem mlad/-a (starost do 30 let).
- c) Smo družina z večjim številom otrok – najmanj trije otroci.
- d) Sem invalid/-ka oziroma smo družina z invalidnim članom/-ico, ki je gibalno oviran/-a, trajno vezan/-a na uporabo invalidskega vozička (upoštevata se invalidnost, če oseba ni v institucionalnem varstvu).
- e) Smo družina z manjšim številom zaposlenih (npr.: trije člani, samo eden zaposlen).
- f) Imam daljšo delovno dobo (moški 13 let, ženske 12 let).
- g) Moja doba bivanja na območju občine Ilirska Bistrica je nad 2 leti (stalno bivališče).

Izobrazba

- a) prejšnji višješolski strokovni programi (6 raven po SOK)
- b) visokošolski strokovni programi (1. bolonjska stopnja), univerzitetni programi (1. bolonjska stopnja) in prejšnja specializacija po višješolskih strokovnih programih (vsi 7 raven po SOK)
- c) magisterij stroke (2. bolonjska stopnja), prejšnja specializacija po visokošolskih programih in univerzitetni program (vsi 8 raven po SOK)
- d) specializacija po univerzitetnih programih in magisterij znanosti (oboje 9 raven po SOK) in doktorat znanosti (10 raven po SOK)

*Zapel je zvon
tebi v slovo ...
Poln bolečin
ostaja spomin.
Ostaja praznina,
molk in tišina ...*

ZAHVALA

Veliko prezgodaj nas je zapustila draga žena, mama,
stara mama in tašča

LJUBICA MRŠNIK

(13. 9. 1949 – 23. 12. 2022)

*Srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš,
nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni.*

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem, sodelavcem, sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani z besedami tolažbe in stiski rok. Hvala za darovano cvetje in sveče. Zahvaljujemo se tudi nujni medicinski pomoči Zdravstvenega doma Ilirska Bistrica, JP Komunala Ilirska Bistrica in župniku Stanku Fajdigi za opravljen pogrebni obred. Hvala pevcem iz Košane in vsem, ki ste bili z nami na poti k zadnjemu počitku naše drage Ljube.

Žalujoci: vsi njeni

*Dragocena mamina zapuščina
je sled,
ki jo je njena ljubezen zapustila
v naših srcih.
Z njenim odhodom je nastala
neskončna praznina,
ki jo bomo napolnili z bogatimi
spomini.
Hvaležni smo za dni, ki smo jih preživel
v njeni bližini.*

ZAHVALA

Iskrica je ugasnila in od nas se je poslovila draga mama,
nona, sestra, teta

MARTA LIBER

(17. 6. 1939 – 9. 1. 2023)

Hvala osebju Doma starejših občanov Ilirska Bistrica in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

**Žalujoci: hčeri Nataša in Vlasta
ter sestra Jožica z družinami**

*Zdaj ne trpiš več, dragi ate.
Zdaj počivaš.
Kajne, sedaj te nič več ne boli.
A svet je mrzel, prazen,
opustošen za nas,
odkar te več med nami ni.*

(S. Makarovič)

ZAHVALA

Z bolečino v srcu sporočamo, da nas je zapustil naš dragi
ate, nono in tast

FRANC TOMAŽIČ

(1949 – 2023)
iz Kilovč

Našega Franeta ni več. Naše hvaležne misli naj dosežejo vse svojce, vaščane, prijatelje in znanke, ki ste nam namenili tople besede sožalja ter tolažbe. Hvala za darovano cvetje in sveče. Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi poslednji poti.

**Žalujoci: hči Jasmina ter sinovi Edvard,
Franci in Ivan z družinami**

*Kogar imaš rad,
nikoli ne umre.
Le daleč, daleč je ...*

ZAHVALA

Po kratkotrajni bolezni nas je zapustil naš dragi mož, oče,
brat in stari ate

JOŽEF ŠTEMBERGER

(30. 3. 1943 – 23. 1. 2023)

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste mu stali ob strani v teh težkih trenutkih. Posebna zahvala gre sorodnikom, prijateljem, sosedom, vaščanom, dr. Andreji Vinšek Grilj, Društvu upokojencev Il. Bistrice, Društvu invalidov Il. Bistrice, Zvezi veteranov vojne za Slovenijo, Kulturnemu turističnemu društvu »Vrbišče šjme« Vrbičica, Pogrebni službi JP Komunala Ilirska Bistrica, pevcem in kaplanu Gašperju Naglostu za pogrebni obred. Hvala vsem za izrečeno sožalje, cvetje, sveče in velikodušne prispevke, ki ste jih namenili PGD Vrbovo.

**Žalujoci: žena Branka, sinova Izidor
in Damijan z družinama**

Stanovanjski kredit.

Vaš sanjski dom tu in zdaj.

Prednosti pri najemu stanovanjskega kredita Primorske hranilnice:

- Ugodne obrestne mere
- Odplačevalna doba do 25 let
- Možnost nakazila na osebni račun
- Hitra odobritev

Bančništvo. Tukaj. Zdaj.

www.phv.si

**Primorska
hranilnica**

NAGRADNA KRIŽANKA BISTRIŠKIH ODMEVOV

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	MANJŠI PREPLET	AZIJSKA OTOŠKA MESTNA DRŽAVA	IGRALKA KRAJNC BAGOLA	HALIDE ADIVAR	IGRALKA KURYLENKO	PEVEC RIJAVEC (JANEZ)	RAFAEL NADAL	JESENSKI JURČEK	POBESNELI LIK IZ KULTNIH FILMOV (MAD ...)
					GRAFIČNI PRIKAZ DUŠEVNIH ZNAČIL- NOSTI									
					TEKMICA									
					SLABA ŠOLSKA OCENA				GIORGIO ARMANI			DENG XIAOPING		
									MAMA			GEORGE ORWELL		
					PETAR GRAŠO			TROPSKO DREVO, MANGOVEC HLADNO OROŽJE						LENNON. VDOVA ONO
					REKA NA ČESKEM IN V NEMČIJI					NAŠA PESNICA (LILI)				
					LOJZE SLAK					GLASBENE OZNAKE				
												4. IN 16. ČRKA SREDSTVO ZA ČIŠČENJE		
												PLAČILNA NAKAZNICA		
												OTROŠKA NALEZLJIVA BOLEZEN		
POMOČ: AMIL LEEDS LEONA LIRIZEM	SVILO- GOJSTVO	SPOJINA ALKOHOLA S KOVINO	MESTO NA FLORIDI	KRATEK POŽIREK			MESTO NA SEVERU ANGLIJE						GOSPODAR- STVENIK	ŠPORTNICA V NAPADU
				OLEG VIDOV			LIRSKI ELEMENT							
OSAMLJE- NOST, SAMOČA						OROŽJE S TETIVO IN PUŠČICAMI				OGLJIKO- VODIK C2H4				
						PISAVA V SRBIJI				DESKA S KOLEŠČKI				
OCVRTA JED IZ TESTA							SRŽ							
							JADRAN- SKI OTOK ZELO BLIZU MOLATA							
LETOVIŠČE PRI OPATJI				ŠTEVILO 4					OKLEP					
ZLOM, PRELOM				MANJŠA TOYOTA						BRITANSKA PEVKA LEWIS				
				ODISEAS ELITIS						STROKOV- NJAK ZA ESTETIKO				
ZVEZNA DRŽAVA V ZDA, GL. MESTO COLUMBUS					PEVKA KEUC	IZLIV, IZTEKANJE POLJUBNA FILOZOF- SKA SMER					PEVKA BARUCA	OSKAR DEV		
												KONEC MOLITVE		
RITA ORA			PISATELJ ZOLA				MESNI IZDELEK							
			NEKDANJI TURSKI BOGATAŠ				REKA MED HRVAŠKO IN BOSNO							
PISATE- LJICA PEROCI				KOT PRI ORIEN- TACIJI						ALIFATSKI RADIKAL S 5 ATOMI				
				NICOLAS CAGE						OGLJIKO TOMMY LEE				
JAGENJČEK							RASTLINA, KI NAJ BI ODGANJALA STRELO							
NAJBOLJ SUHA PUŠČAVA NA SVETU							GL. MESTO AMERIŠKE ZVEZNE DRŽAVE GEORGIA							

Geslo nagradne križanke pošljite na naslov: **Bistriški odmevi, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica** s pripisom »Nagradna križanka«, najkasneje do **28. februarja 2023** ali na elektronski naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si

»Lepotni studio Stašy« poklanja 3 nagrade:

1. nagrada: keratinsko vihanje in barvanje trepalnic | **2. nagrada:** maderoterapija obraza | **3. nagrada:** klasična masaža hrbta

Geslo prejšnje križanke: »Butična lepotilnica BEAUTIQUE« Izžrebali smo tri nagrajence:

- žensko barvanje, striženje in fen frizuro** prejme **SARA KOGOVŠEK**, Zarečje 15a, 6250 Ilirska Bistrica,
- moško ali otroško striženje** prejme **MARIJA KONESTABO**, Gubčeva ulica 58, 6250 Ilirska Bistrica,
- vihanje naravnih trepalnic** prejme **BRIGITA PUGELJ**, Koseze 8a, 6250 Ilirska Bistrica.